

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 8
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

REC'D JUN 12 1974

V I E N Y B Ė

Oldest Lithuanian Newspaper in the World - Founded 1886

88 M. 8 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1974 M. GEGUŽĖS (MAY) 31 D.

Telephone
Applegate 7-7257

30 CENTŲ

Kongr. Derwinski konflikte su Tar. S-gos delegacija

Washington, D. C. posėdžiavo Tar. S-gos Aukščiausios Tarybos delegacija. Jai rūpi užkliuvusios JAV ir Tar. S-gos prekybos sutarties patvirtinimas. Vadovauja tarybos užsienio komiteto pirmininkas Boris Ponomarev. Jis dalyvavo pasitarimuose su JAV senato užsienio reikalų komitetu (kuriam pirmininkauja neperrinktas) sen. Fulbright, ir kitą dieną su JAV kongreso užsienio reikalų komitetu.

Čia Kongr. Derwinski kreipėsi į senato ir kongreso komitetų narius, prašydamas iškelti Simo Kudirkos ir jo motinos Marijos Sulskienės išleidimą iš Tar. S-gos reikalą.

Pradžioje klausimas nebuvo palietas. Bet kitaip įvyko Atstovų rūmų užsienio reikalų komiteto posėdyje su Tar. S-gos delegacija. Mat, šiam JAV komitetui pirmininkauja kongresmanas T. Morgan. Posėdžiui prasidėjus, kongresmanas Edward J. Derwinski iš Illinois pareiškė:

"Kaip gi amerikiečiai gali sudaryti susitarimus su Tarybų Sąjunga jei Tarybų Sąjunga negerbia pagrindinių asmens teisių ne tik savo, bet ir Amerikos piliečių, prievarta laikydama Simą Kudirką ir jo motiną Mariją Sulskienę?! Laisvę mylintieji amerikiečiai negali tartis, kol tarybinė valstybė laiko okupavusi Lietuvą, kurios okupavimą Amerika nelaiko teisėtu ir nepripažįsta Lietuvos įjungimo į Tarybų Sąjungą!"

Tar. Sąjungos delegatai pradėjo karščiuodami aiškinti, kad Lietuvos žmonės patys norėjo įsijungti į didesnę ekonominę vienetą ir patys prašė, kad Lietuva būtų įjungta į Tarybų Sąjungą.

Marylando atstovas komitete pareiškė: "Jeigu jau taip būtų, tai kodėl neleidžiate žmonėms laisvai išvažiuoti! Tegul jie patys atvažiuoja ir pasisako, ar jie laisvai į Tarybų Sąjungą įsijungė..."

Tarybinis atstovas pareiškė, kad Derwinski esąs "apsėstas Tarybų S-gos liaudies neapykantos".

Susidarė įtampa. Posėdis nutrūko...

Apie įvykį pats kongresmanas Derwinski painformavo ALT pirmininką dr. K. Bobelį.

Delegacijoje dalyvavo daug tarybinės spaudos atstovų.

pernešta į naują teatrą. Užpučiamos žvakės - paskutiniai senoje scenoje žiburėliai.

Paskutiniai su publika atsiviekinama orkestrantai, teatro vyriausias dirigentas, liaudies artistas R. Geniušas.

Lietuviai ir dvi palestinietės atvyko pasveikinti Kardinolą J. Mindszentį. Iš k. į deš.: P. Kuduktis, J. Virbalis, palestinietės, J. Stempužis, J. Kazėnas ir E. Ilenda.

Vengrų kardinolas Mindszentis lankosi Cleveland, Ohio. Jį sveikina miesto viešųjų įmonių direktorius inž. R. Kuduktis. Greta kardinolo sėdi mėras Perk. Kardinolą priėmė 17 tautybių atstovai. Lietuvių O. Kliorytė ir E. Razgaitytė padėjo gėlių prie Laisvės liepsnos. Dalyvavo per 2,000 žmonių.

Vilniaus operos paskutinis spektaklis

Senuosiuose Vilniaus operos-baleto teatro rūmuose gegužės 11 buvo 400-tasis spektaklis - paskutinis. Opera persikelia į naujai pastatytus rūmus. Sezonas neuždaromas. Kitas spektaklis bus po atviru dangumi dabar vadinamoj Kutuzovo aikštėje, vaidins Aida, ir po to opera išvyks į Klaipėdą.

Aidint Carmen uvertiūros garsams, iš scenos į salę išėjo teatro - dainininkai, šokėjai, aptarnaujantis personalas - visi teatro darbuotojai. Jie atsisveikino su savo scena, tardami žiūrovams iki pasimatymo naujame teatre. Susmunka dekoracijos... užgęsta šviesos, tuščioje scenoje nusileidžia uždanga... Susikaupimo akimirka, ir štai nuvilniuja Verdi Traviatos išanga. Prožektorių spinduliai apšviečia teatro emblemą - rutos šakelę. Į sceną pakyla iškilminga eiseną. Žvakės jos dalyvių rankose simbolizuoja tą meno liepsną, kurią teatro kolektyvas ilgus metus šiuose rūmuose puoselėjo.

Eisenos priešaky - liaudies artistai V. Noreika ir J. Stasiūnas. Jie nusega rutos šakelę, kuri bus

Ekskursijos į Lietuvą

Ir šiais metais į Lietuvą vyksta daug ekskursantų - grupėmis ir pavieniui. Štai išvyko didelės grupės iš Bostono, Chicagos ir Kanados.

Pavieniui vyksta kun. Vytautas Balčys, iš Amsterdam, N. Y., klebonas. Vyksta jau trečią kartą.

Iš New Yorko išvyko dailininkas Vytautas Jonynas. Birželio 6 d. ruošiasi skulptorius V. Kašuba. Šiomis dienomis mėnesiui laiko išvyko Laisvės redaktorius Antanas Bimba su žmona Ilse.

Iš New Jersey išvyko Mildred Stensler ir Viktoras Bekeris.

Iš Floridos išvyko Vera ir Balys Bunkai. A. Petrika iš Long Island

Dail. Vytautas Jonynas, kuris dabar lankosi Lietuvoje.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waivada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas; English Editor Demie Jonaitis; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. EDITORIAL and ADMINISTRATIVE OFFICES at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Lyginant A. Smetonos 100 metų gimimo ir 30 metų mirties minėjimą, įvykusį Brooklyne su A. Smetonai pagerbti bankietu, įvykusi Hotel Pierre New Yorke 1941 kovo 13, paryški kaip daug jau nubėgo vandens.

Dabartiniame minėjime tebuvo vos keliolika senųjų senosios kartos Amerikos lietuvių, kurie tokiu gausumu 1941 m. pripildė didžiulio viešbučio salę. Tik greitosioms permetus 1941 m. dienos dalyvių fotografiją, randi, kad metų bėgyje į Aną Pilį nuėjo ne tik pats pirmasis nepriklausomos Lietuvos respublikos prezidentas, bet ir daugelis jo gerbėjų New Yorke apylinkėje. Pavyzdžiui, buvęs Tėvynės ir Vienybės redaktorius Stasys E. Vitaitis (kuris 1926 m. perversmo metu labai kringai vertino A. Smetoną), energingas brooklynetis tautininkas Juozas Ginkus ir jo dažnų ginčų draugas dr. Vladas Vencius, vienybiečiai Ksaveras Strumskis, Jurgis Jokūbaitis, Vladas Šabūnas, Juozas Sagys-Sagevičius, Stasys Karvelis su žmona, newarkiečiai Simanas Gudas ir Vincas Ambrazevičius ir visa eilė kitų. Gyvena, bet šiame bankete jau nedalyvavo Petronėlė Jurgeliūtė (dabar ponja Beverage), Marytė Kižytė, kuri gyvena pensininke lietuvių seselių prieglaudoje, Putnam, Conn. Nebuvo ir daugelio kitų, kurie tebėra gyvi.

☆☆☆

Įdomu, Putname gyvena sveikas (nors mūsų Enciklopedija jį palaidojo 1955 m.) ir fotografas Rapolas Kručas, kuris 1941 minėjimo dalyvius nufotografavo.

Dabartinį minėjimą suruošė išimtinai naujieji ateiviai. Gaila, nuoširdumu minėjimas neprilygo prieš 33 metus rengtajam. Pirmajame viešpatavo pakelto ūpo lietuviška širdis, dabartiniame - tik lietuviškas oficialumas - "iš pareigos". . . Tarp kitko, į šį minėjimą, nebuvo pakviesta vienybiečių, kurių buvo tiek gausu pirmajame minėjime. O juk 1941 m. Vienybės redaktoriai Jonas Valaitis ir Jonas Krūzė Smetoną Atlanto vandenynė su Amerikos muitininkais nuplaukę laiveliu sutiko ir buvo vertėjais amerikiečių spaudai.

☆☆☆

Šventajame Rašte sakoma: "Nieko nėra nauja po saule". Nieko nauja ir Amerikos lietuvių istorijoje, nežiūrint, kad prie 1950 metų Amerikos gyventojų surašyme rastų 397,590 lietuvių (147,765 Lietuvoje gimusių, 249,825 Amerikoje) po 1945 metų prisidėjo 30,000 naujų. Šioje negausioje naujųjų masėje pražydo toks pat kultūrinis atsilikimas laikraštinkų rateliuose, kuris galvą pakėlė, kad 1886 m. Juozas Paukstys Plymouth, Pa. įkūrė gražiu vardu ir kilniu siekiu Vienybę Lietuvninkų, gydyti "žaiždas", kurias neva pridarė tarp lenkų ir lietuvių 1885 m. New Yorke Jono Šliūpo įkurtas tokiu pat gražiu vardu ir kilniu siekiu Lietuviškasis Balsas.

☆☆☆

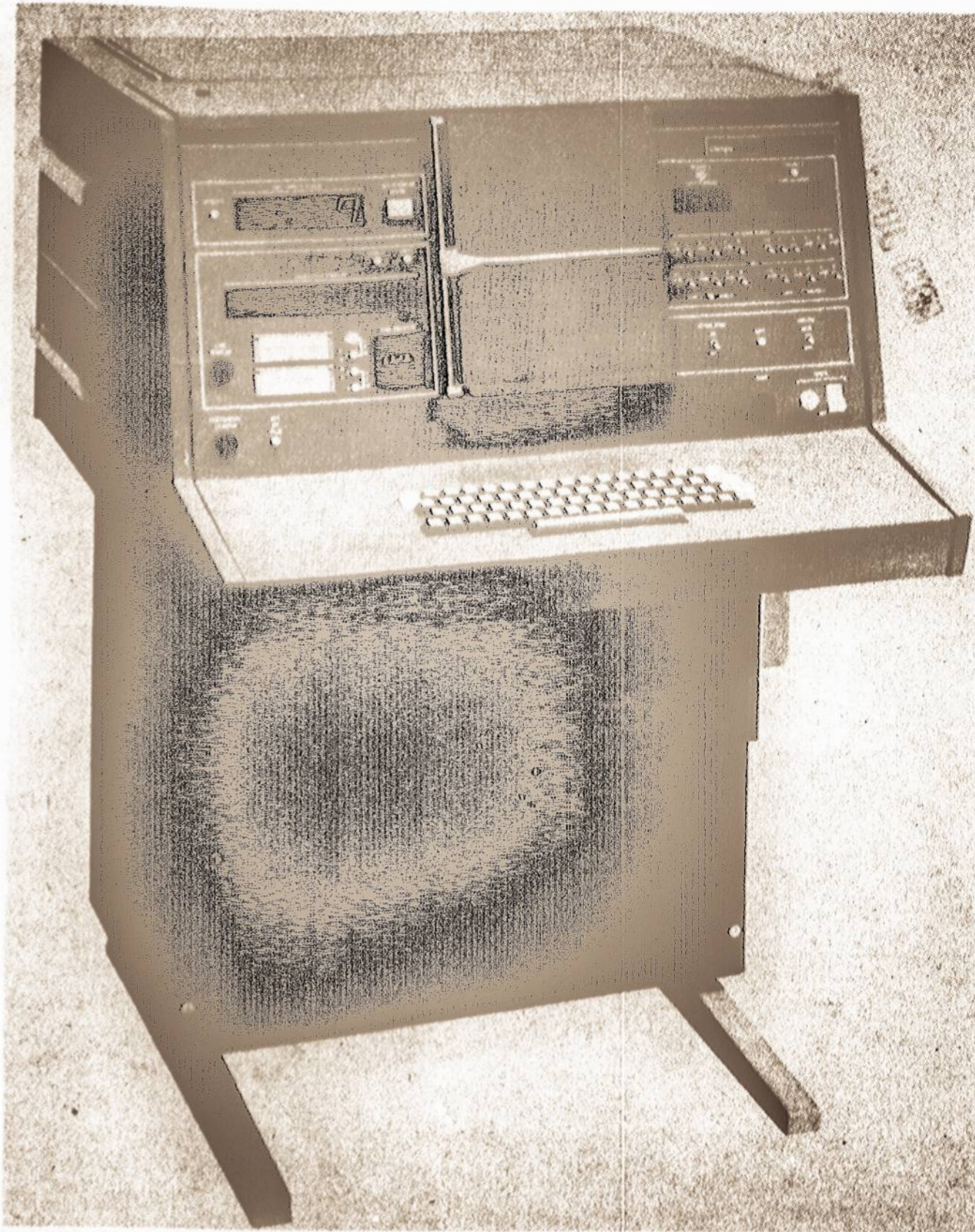
Per 60 metų iki naujųjų atvykimo mūsų laikraštinkai tiek vienas kitą vanojo, kad ir pirtyje nebūdavo karščiau, tik lenkuojančios Saulės vietą užėmė socialistų spauda. Tačiau, kaip naujųjų Bendruomenė mina senųjų ALTo kelius prie įvairių durų Washingtone, taip, štai, tiesiog Šliūpiškai-Paukštiškai Dirvos "valsčiaus raštinkai" ėmė vanotis su "Akiračių valstiečiais". Ne tik atidengia vienas kitą slapyvardes (pavyzdžiui, patiriame, kad Akiračių Vyt. Gedrimas esąs 60 metų sulaukęs žurnalistas Henrikas Žemelis), bet grasinama, būk Akiračių raštai "išeina iš objektyvumo ribų ir gali būti defamacijos ieškinio objektu".

☆☆☆

1886 metais mūsų laikraštinkai nežinojo tokių aukštų lotynizmų kaip "objektas" ir "defamacija", nežinojo ir "ieškinio", bet, atrodo, nuoširdžiau, kad ir pikta, rašė, kaip dr. Basanavičiaus jaunų dienų draugas siuvėjas V. Džiankauskas Šliūpo Balsui: "Nors Paukščio Vienybė yra didelė pagal popierą, bet ji yra vienybė rūpūžių ir velnių. . ." O Vienybės Lietuvninkų redaktorius Domininkas Bačkauskas atsikirtė į "Mūsų gazietą yra drūta ir taip drūta, kad Najorke keli desėtkai maskoliškų vyrų vieną numerį ant susirinkimo draskė, o ledva valiojo. Matote, kokia yra turnybė tarp vaikų vienos motinos".

☆☆☆

Gerbiamas Draugo redaktorius Br. Kviklys todėl nieko naujo po saule Amerikos lietuvių istorijoje neiškėlė, tikindamas, būk "bolševikai", tikslu mus apardyti, "iškiluosius vadus" ėmė pravardžiuoti savo "agentais". Bačkauskas idėja (tiesa, pasiskolintą iš lenkų) jau turėjo 1886 metais, nors iškilusis Šliūpas tiek toli nuo maskolbernių tada buvo kaip dabartiniai mūsų

Sis Vienybės numeris surinktas naująja elektroniška rinkimo mašina, kurios nuotrauką matote viršuje. Tikrumoje tai kompiuteris. Turi 20,000 dalių, raidės renkamos fotografiniu metodu, o žaibo greitumu foto linzos nufotografuoja viską, kas surenkama, raidės, žodžius ir eilutes. Raidžių negatyvius diržas sukasi 200 kartų per sekundę greitumu. Kairiame langelyje, nelyginant televizijoje, rinkėja visą laiką mato, ką ji renka. Jei pasitaiko klaida, ir ją pastebi, tuoj pat gali ją pataisyti.

Aparatas labai sudėtingas, bet suprastintas ta prasme, kad tekstas renkamas tik vieną kartą. Šiuo atveju sutalpoma daug laiko. Dirbti reikia labai įtemptai ir atsiminti kiekvieno mygtuko veiksmą.

Įsigydama šį naują aparatą, Vienybė išiskolino beveik \$15,000, trijų metų išmokėjimui.

Rodos, dar taip neseniai baigėme išmokėti skolas už mašinas, kurias Juozas Tysliava buvo užpirkęs prieš mirtį 1961 metais. Bet jos po 13 metų susidėvėjo ir tolimesnis Vienybės ir kitų leidinių pagaminimas jau būtų buvęs beveik neįmanomas. Senąsias mašinas dabar atiduodame pagrindiniam atremontavimui. Jas laikysime atsargai, kad būtų kuo operuoti, kai kompiuteris sunegalotų. Arba užsivertus darbai reikėtų tuo pačiu laiku naudoti kelioms rinkėjoms visas mašinas.

Taigi, susiduriame su didelėmis problemomis. Kylančios kainos, įskaitant ir padidėjusios pašto išlaidos, smaugia visą spaudą. Ypač kenčia etninių grupių spauda. Skaitytojų mirtingumas neišpasakytai didelis, o mūsų mirusieji patriotai laikraščiams įpėdinių nepalieka. Vas spėjus tėvams numirti, sūnus ar dukra skubinasi pranešti: "Do not send Vienybė. Our parents are dead. We do not read Lithuanian".

Tos senosios kartos lietuvių, kurie čia kūrė organizacijas, steigė parapijas ir laikraščius, leido knygas visur reiškė savo didelę meilę Lietuvai, taip ir norisi paklausti, kodėl savo vaikams neįkvėpė bent kibirkštėlės lietuviybės, kodėl juos neišmokė lietuviškai skaityti ir rašyti?

Per paskutinįjį dešimtmetį tur būt išmirė pora tūkstančių Vienybės skaitytojų. Baisu pagalvoti - kas bus dar už kelių metų, jeigu Vienybė dar sulauks 90 metų amžiaus! Ar dar bus lietuvių, kurie skaitys Vienybę?

Mes, leidėjai, iš savo pusės darome viską laikraščio amžių prailginti. Bet ką daro skaitytojai, veikėjai, organizacijos, lietuviškajai spaudai sustiprinti?!

Kreipiamės į kiekvieną geros valios lietuvi, prašydami padėti kol dar ne vėlu. Paremkite savo laikraštį, laiku apmokėdami prenumeratą, atsijusdami naują skaitytoją ar bent kuklią auką laikraščio leidimo išlaidoms apmokėti.

Atminkime, kad mus glaudžiausiai riša tik spauda. Ji informuoja ir palaiko stiprią lietuvišką bendriją, išsiblaškusių po visą platųjį pasaulį. Jei nebus stiprios spaudos - nebus ir stiprios lietuviškos veiklos!

iškilieji nuo agentavimo bolševikam, tik, gaila, ne visi naujieji tą savo galvomis "suima".

☆☆☆

Šliūpo žmona anuomet mūsų laikraštinkams prikišo: "Susėdę asilai gudrius daiktus rašo". Tie Amerikos lietuviai, kurie nenori tokių gudrių daiktų skaityti Dirvoje, Akiračiuose, Naujienose ar Laisvoje Lietuvoje, gali prenumeruoti Vienybę, nes tai vienintelis Amerikos lietuvių laikraštis, kuris redaguojamas be "defamacijos objektų", o "ieškiniu" stato gryną lietuvių kalbą.

VIENYBĖ, 1974 m. gegužės 31 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Vėliausiam Naujosios Vilties žurnalo numeryje Emilija Čekienė skelbia viltį, būk politika, iš prigimties, organizuoja tokią būklę, kurioje gali klestėti kultūra. Deja, nuo 1945 mūsų politinių viršūnių (veiksmų) amžinosios konferencijos suderinti veiklą ne tik buvo bergždžia karvutė, bet nepaprūpino sąlygų kultūros pienui net varvėti.

Įdomu, Čekienei pritaria ir rašytojas Jurgis Gliuda, skelbiantis būk "politika ir kultūra yra neatraizgoma visuma". Tur būt, nežino mūsų liaudies posakio: "Kuo toliau bažnyčios, tuo arčiau Dievo"? Tur būt, negirdėjo apie rašytojo Solženicyno likimą? Joks senasis Amerikos lietuvis, kuris iš savo istorijos žino, kad politika amžinai kliudė kultūrai, naujųjų vilčių skelbėjų neįtikins.

Dirva sakosi pirkto naują rinkimo mašiną, kainavusią \$8,219.15, ir jau susilaukė \$7,222.65 aukų. Tas įrodo, kad Amerikos lietuviuose finansiškai savos spaudos rėmėjai dar nemirę ir nenutaute.

Prieš 25 m. Australijoje apsigyvenęs Antanas Laukaitis pasakoja: "Šiandien, po 25 metų džiaugiuosi gyvendamas šiame nerūpestingai linksme krašte. Džiaugiuosiu neblogo išikūrimu, nebija senatvės nei ligos, o karštoji Australijos saulė neišdegino meilės mano Lietuvai". Atėmus žodžius apie meilę Lietuvai, panašiai gali sakyti ir daugelis Amerikoje įsikūrusių naujųjų lietuvių.

Ryšium su prisiminimu, kad rusų biurokratai prieš 70 metų susiprato, jog spaudos draudimu Lietuvoje nieko neatsieks, Amerikos lietuvių gali didžiuliotis, kad, kaip knygnešiai Lietuvoje, lietuvių Amerikoje tuo istoriniu momentu nesnaudė. Suorganizavo savo spaudą, (1886 m. įsteigta Vienių ir SLA ir dabar tebėgyvuojal), o 1896 m. įsteigtoji Tėvynės Mylėtojų draugija leido knygas ir Lietuvoje jas slaptai ir nemokamai platino, visa ką draudė rusai. To įkandin, surinko pinigų Lietuvių skyriui Pasaulinėje 1900 metų parodoje Paryžiuje, kurioje civilizuoatam pasauliui parodė necivilizuotą rusų biurokratų elgesį.

Amerikos Lietuvių tautinė sąjunga planuoja išleisti 500 puslapių Tautinės minties keliu knygą, kurioje bus nušviesta šios minties istorija. Gaila, neparyškina, ką leidėjai supranta sąvoka "tautinė mintis". Kažin, ar ką giliau išknis, negu vilnietis dr. Danielius Alseika savo 1924 metais išėjusioje knygelėje Lietuvių tautinė idėja istorijos šviesoje?

ALTas šaukia aštuntąjį Amerikos lietuvių kongresą Chicagoje rugs. 28-29. Gal šis kongresas, galiausiai nuties kokią pagrindą sukelti finansų mūsų šiuo atveju šlubuojančiai spaudai, kuriai reikia paramos. Jei spauda sunyks, su-

VIENYBĖ, 1974 m. gegužės 31 d.

nyktų ir pati Amerikos Lietuvių Taryba ir jos ruošiamieji kongresai.

Amerikos lietuvių literatūros istorija jau turi naujų bandymų parašyti senųjų lietuvių biografijų pavyzdžių. Vytautui Alantui nekaip nepavyko parašyti apie Antaną Vanagaitį, Vladui Mingėlai visai nepavyko - apie kun. Antaną Miluką. Nieko negirdėti, ką istorikas Jakštas rašo apie dr. Jono Šliūpo biografiją.

Iškilo informacijų apie pastangas parašyti Juozo Bačiūno biografiją. Rašytojui Mariui Katiliškiui atsisakius, darbas buvo pavestas Pulgiui Andrušui Australijoje, kuris parašė ir rankraštį pasiuntė į Tabor Farmą, kur rankraštis paslaptinai kažkur dingęs, kad jo net ir Sherlock Holmsai nesuranda.

Chicagiečiai džiūgaujama choro Pirmyn jiems suvaidintą Kornevilio Varpai operete. Bet, kažin, ar daug kas žino, kad pirmutinį jos vaidinimą Amerikos lietuviams suruošė vienybių Ks. Strumskio ir Pijaus Bukšnaitis Brooklynne suorganizuotas Vyturėlio choras, iš kurio išsivystė plačios veiklos Operetės choras?

Operetę į lietuvių kalbą išvertė Pijus Bukšnaitis, kuris vėliau buvo Vienių redaktorius, operetė buvo suvaidinta 1913 metais, o pelnas paskirtas dr. Jonui Basanavičiui ir Martynui Yčui, kurie tuomet rinko Amerikoje aukas Tautos Namams Vilniuje. Chicagiečiai dabar Operetę pristatė savaip publikai. Pelnu, tur būt, su niekuo nepasidalino.

75 metų amžiaus sulaukęs kalbininkas prof. Pr. Skardžius sulaukė ir jo Lietuviškų tarptautinių žodžių atitikmenų laidos. Lietuviai iš kitų kalbų, paprastai, taip pat skolinasi žodžius ir juos rašo kaip jie rašomi, tik pridėda savo galūnes ir ištarimą. Pavyzdžiui, "beefsteak" vadina "bifsteks", o "cocktail" - "kokteiliu". Prof. Skardžius, bifsteksą siūlo vadinti "žlėgtainiu". Nors "skulptūrą" lietuvių palieka skulptūra, bet "ekskursijos" vietoje daugelis vykusiai vadina "išvyka".

Prof. Skardžius įdomus pasiskaityti. Bet žodį "prenumerata", tur būt, paliks prenumerata, kurios po senovei, daugelis mūsų laikraščių skaitytojų vis tebe pamiršta laiku užsimokėti. . .

Vilniuje išleistas Pasakos, sakmės, oracijos (456 pusl., 8,000 egz.), kurias savo metu surinko Mečislovas Davainis-Silvestravičius, pirmutinis Vienių Lietuvių korespondentas Lietuvoje, kuriam 1891 m. buvo mokama po 5 rublius per mėnesį. Jis Vienių bendradarbiavo iki 1895 metų. Buvo bendradarbis ir Basanavičiaus Aušrai (1883) ir J. Šliūpo Lietuviškam Balsui New Yorke (1885-1887). Vienių Lietuvių 1904 m. išspausdino jo legendą Palemonas ir Giržduta. Jis buvo bajorų kilmės.

Pranas ir jo sūnus Algirdas Brazinskai jau laisvi. Jiems pritaikintas š. m. gegužės 18 d. amnestijos įstatymas.

BRAZINSKAI JAU LAISVI

DAROMI ŽYGIAI JUOS ATVEŽTI Į AMERIKĄ

Pranas ir jo sūnus Algirdas Brazinskai iš Turkijos kalėjimo paleisti.

1970 m. spalio 15 jie privertė Tar. S-gos lėktuvą nusileisti Trebizondo aerodrome Turkijoje. Tada VLIKas pasiuntė savo atstovą į Turkiją jiems gelbėti. Po to daug kartų juos lankė VLIKO pirmininkas dr. Kęstutis J. Valiūnas. Jis darė konkrečius žygius, kad Brazinskai nebūtų išduoti Tar. S-gai, ko pastarieji norėjo ir dėl to aktyviai veikė.

Kai 1971 m. kovo 8 d. Turkijos aukščiausiojo teismo taryba nutarė Brazinskų bylą persvarstyti iš kriminalinės pusės, byla dėl įvairių priežasčių buvo daug kartų atidėliojama. Iš esmės kriminalinis Ankaros teismas bylą pirmą kartą svarstė balandžio 29 d. Toliau bylos svarstymą nukėlė šių metų birželio 11.

Brazinskų bylai ginti VLIKO advokatas Celal Yardimci pranešė, kad jis tikisi, jog birželio 11 d. paskirtas teismo posėdis ir ligi to meto paskelbtas amnestijos įstatymas gali būti lemtingi Brazinskų laisvei.

Turkijos parlamento priimtas amnestijos įstatymas prezidento pasirašytas gegužės 18 d. Pagal tą įstatymą ir Brazinskai paleisti.

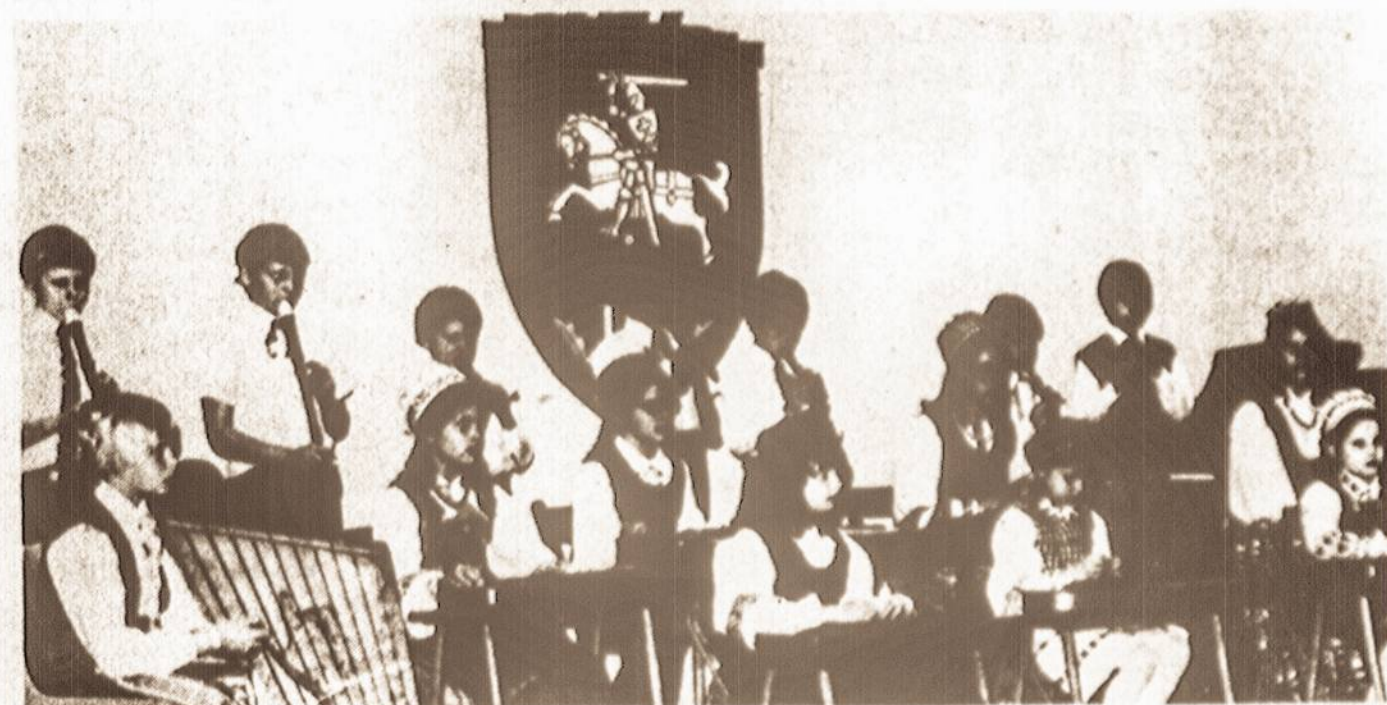
VLIKas rūpinasi Brazinskų saugumu ir išgabenimu iš Turkijos. Tam reikalui į Turkiją nuvyko

VLIKO vicepirmininkas inž. Jurgis Valaitis, kuris susitiko su paleistais Brazinskais, o taip pat ir su juos gynusiais Celal Yardimci. VLIKO pirm. dr. J. K. Valiūnas teigia, kad Brazinskai jau kreipėsi į Amerikos ambasadą Turkijoje, prašydami įvažiavimo į JAV vizos. VLIKO pirmininkas tuo reikalu kalbėjosi ir su ALTos pirm. dr. K. Bobeliu bei su kitų organizacijų atstovais.

Per beveik ketverius metus Pranui ir Algirdui Brazinskams teko išgyventi daug grėsmingų momentų, o ypač tragiškas vaizdas, kai balandžio 29 d. jų byla jau buvo sprendžiama 16-tą kartą

Valstybės gynėjas paneigė rusų reikalavimą Brazinskus išduoti Maskvai. Prokuroras tvirtino, kad lėktuvo blaškymasis ore ir jo viduje susišaudymas įvyko ne Tarybų S-gos, bet jau virš Turkijos teritorijos ir kad per susirėmimą sužeista lėktuvo palydovė buvo nugabenta į turkų miestą Trabzoną, kur ji mirė. Prokuroras dar paminėjo Brazinskų pabrėžiamą Lietuvos okupacijos faktą, rusų varomą genocidą, terorą, ūkinį apiplėšimą ir t. t., tačiau pažymėjo, kad tie kaltinamųjų argumentai buvę paneigti Teismo Komisijos sprendimu 1971 m. kovo 8.

Prokuroras Brazinskams taikė apie 20 Turkijos baudžiamojo statuto straipsnių, iš kurių str. 463 jiems grasino nuo 10 iki 30 metų kalėjimu.

Naujas orkestrėlis Clevelande, Ohio, kurį suorganizavo muz. A. Mikulskis. Jie pasirodė Saulių renginyje.

V. Bacevičiaus nuotr.

Lietuvoje

Paruošė Vytautas Zalatorius

Maistas

Nuo amžių žmonės visokiais būdais stengiasi įspėti ateitį. Turistas iš Lietuvos ją gali pamatyti Amerikoje. Ar tai būtų automobilių aptarnavimo centrai, ar savitarnos parduotuvės, ar prekių įvairumas, ar supakavimo dailumas - Amerikai tai seniai kasdienybė, tuo tarpu Lietuvoje šie dalykai tik dabar pradeda plisti.

Neseniai Vilniuje vyko maisto prekių didmeninė mugė. Buvo rodomi dietinių produktų asortimentai, greitai užšaldytų žirniukų dėžutės, nauji šokoladinių saldainių rinkiniai su Kauno vaizdais ir tautinių rūbų ornamentais, prieskonių mišiniai, obuolių kremas.

Šiomet Lietuvos Maisto pramonės ministerijos įmonės siūlo 70 naujų maisto produktų, jų tarpe 36 konditerijos gaminius, 18 konservų ir 9 galvinamuosius gėrimus.

Parodos rengėjai betgi prisipažįsta, kad dar trūksta pudrinio cukraus, braškių uogienės, daržovių bei kompotų konservų. Dalį maisto prekių Tarybų S-ga įsiveža iš kitur. Štai neseniai pasirašyta 1974-78 m. prekybos sutartis su Moroku, pagal kurią ši Afrikos valstybė tieks citrusinius vaisius.

Drabužiai atpigo

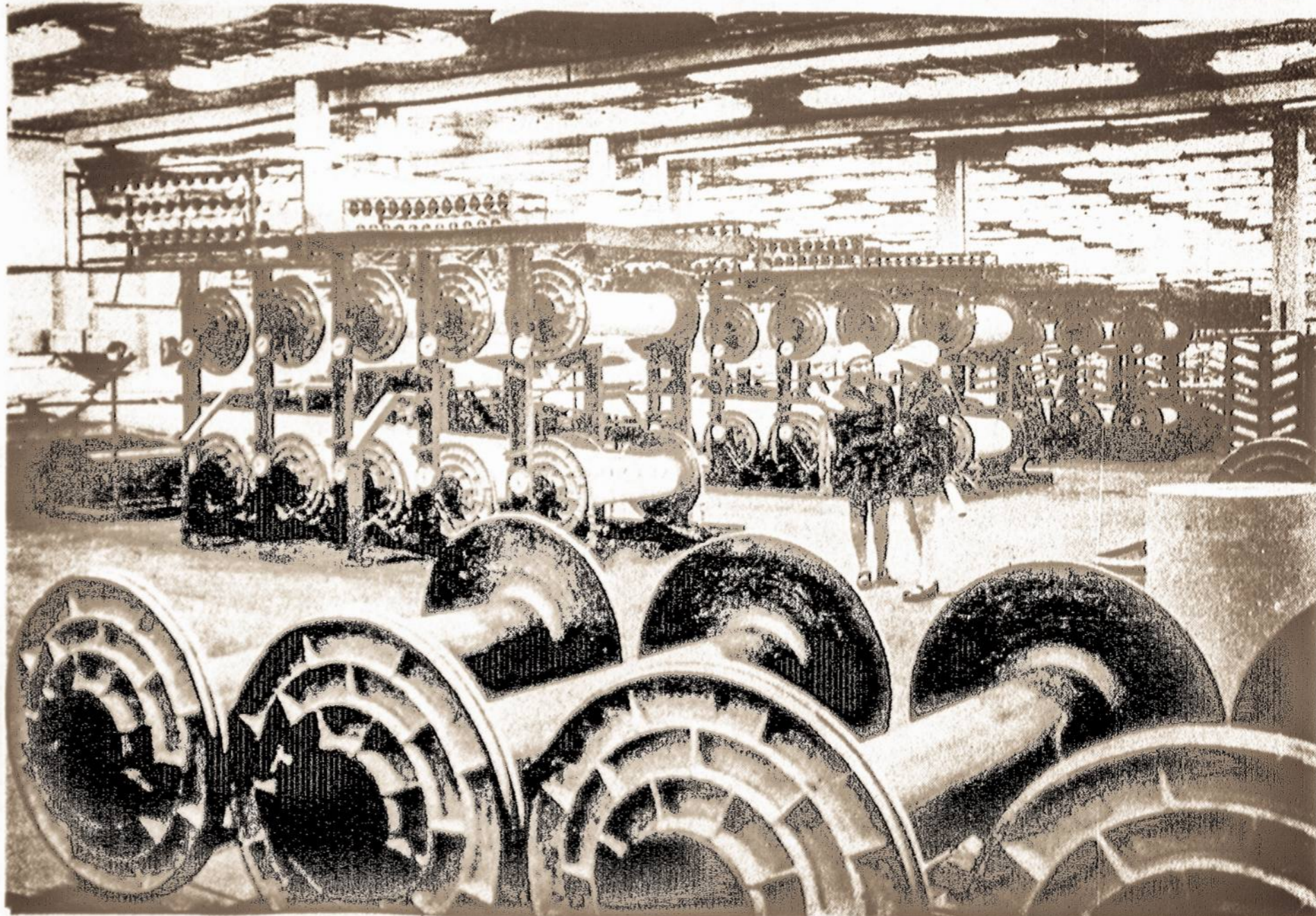
Nuo praėjo rudens kai kurių gaminių kainos sumažėjo 30%: "Bolonijos" tipo audinių apsiaustams ir striukėms, vyriškiems marškiniams ir moteriškoms bluzėms iš kaprono, moteriškiems trikotažo baltiniams iš acetatinio šilko, šratinukams ir parkeriams.

Atrodo, kad nors vieno produkto pakanka, bet juo norima prekybą suvaržyti administraciniu būdu. Turimi minty alkoholiniai gėrimai. Milicija raginama griežčiau kovoti su girtuoklių išdaigom. Prekybos ministerija įspėta, kad degtinė būtų parduodama tik nustatytose krautuose ir restoranuose. Sveikatos ministerija turi geriau išaiškinti ir gydyti alkoholikus. Į šią kampaniją įtraukta net ir Kultūros ministerija. Ji turės rūpintis renginiais, kurie žmones attrauktų nuo girtavimo. Na o spaudai, radijui ir televizijai pasiūlyta "auštininti kovos su girtavimu ir alkoholizmu propagandą".

BALDAI

Ukmergėje veikia I. Meskupo baldų kombinatas, kurio produkcija keliauja į naujakurių namus ir į kanceliarijas. Lietuvos baldai nedideli, pritaikyti mažiems butams, tinka derinti ir su senesniais baldais. Jie buvo rodomi ir rado pripažinimą ne vienoje užsienio mugėje.

Ukmergės fabrike dirba daugiau tūkstančio darbininkų. Žaliavinius uosius ir spygliuočius įmonė gauna iš Tolimųjų Rytų ir Archangelsko srities. Vietinių medžių naudoja-

VAIZDAS IŠ KAUNO DIRBTINIO PLUOŠTO FABRIKO.

mi: drebulė, juodalksnis, beržas ir ąžuolas, o ir Klaipėdos bei Kazlų Rūdos gamyklų drožlių plokštės.

Gamyboje dar daug rankinio darbo, kaip pvz., paviršinių lakavime. Bet vis labiau įsigali mašinos.

Neseniai automatinės lakavimo linijos projektuojams ir konstruktoriams V. Kirlienei, A. Kurienai, A. Petroviui, A. Plachovui, A. Rimkui ir E. Jarginui paskirtos respublikinės premijos.

Saičiniukuose pradėjo gaminti valtis iš stikloplasto. Vėliau planuojama iš šios medžiagos gaminti automobilių sparnus ir priekabasalonus.

Šią įmonę kontroliuoja pusiau karinė Savanoriška d-ja armijai, aviacijai ir laivynui remti. Sausio pabaigoje Lietuvoje lankėsi šios d-jos pirmininkas maršalas A. Pokryškinas. Jis tarėsi su Lietuvos kompartijos centro k-to antruoju sekretoriumi V. Charazovu ir kitais pareigūnais "kaip toliau tobulinti gynybinį masinį darbą ir karinį patriotinį auklėjimą".

PASIENTIEČIAI

Rusų ginkluotose pajėgose yra atskira ginklų rūšis - pasienio kariuomenė. Ji tikrina turistų pasus Maskvos aerouoste, ji saugo imperijos sienas ir yra nuolatinėje parėngtyje. Klaipėdos, Kretingos, Vilkaviškio, Kapsuko (Marijampolės) ir Lazdijų rajonai įeina į pasienio zonas. Jose, be kariškių dar operuoja "savanoriškos liaudies draugovės", kurios visaip talkina pasieniečiams. Neseniai tų savanorių atstovai buvo suvažiavę į Kapsuką aptarti, kaip vystyti jų "draugystę" su kariniais daliniais. Vakarų pasienio apygardos politinės v-bos viršininko pavaduotojas plk. G. Milovanovas pa-

dėkojo sąskrydžio dalyviams už pagalbą.

Vidaus reikalų ministras J. Mikalauskas neseniai paskelbtame straipsnyje nekalba apie nusikaltimus kaip apie "kapitalizmo atgyveną". Ministras tik pasidžiaugė, kad "nusikalstamumas respublikoj neauga" ir susitaikė su likimu, pareikšdamas jį "tai nesibaigiantis frontas".

Lietuvoje milicijos patruliai dažniausiai pėsti, bet su radijo siųstuvais-priimtuvais. Vėliausiu metu didesniuose miestuose įvesti naktiniai patruliai ir pradėta diegti motorizacija. "Broliški respublikų" pavyzdžiu steigiami milicijos atramos punktai įvairiose miestų dalyse, kur savanoriai inspektoriai su juridiniu išsilavinimu sprendžia smulkius prasizengimus ir surašo protokolus. Dažniausias nusikaltimas - chuliganizmas, ypač nepilnamečių tarpe. Smarkiai paplitęs grobstymas, recidyviniai nusikaltimai ir viešosios tvarkos pažeidimas dėl girtavimo. Siek tiek sumažėjo nusikaltimų prieš asmenį. Žinia, kad pagal praėjusių metų Federalinio tyrimų biuro statistiką, ir Amerikoje sumažėjo sunkių nusikaltimų skaičius.

ZODYNĖLIS

KAPRONAS - dirbtinis pluoštas ar audinys;
KOMBINATAS - pramonės įmonių susivienijimas, kuris parūpina sau žaliavą;
STIKLOPLASTAS - ang. fiber glass;
ŠRATINUKAS - ang. ballpoint pen;
TRIKOTAŽAS - megzti dirbiniai: megztukai, kepuraitės, kojinės, skalbiniai.

Respublikos konservų pramonė pagamino daug produkcijos, tačiau mūsų nepatenkina jos asortimentas.

M. NEMOITINAS
Maisto prekių - v-bos viršk.

Lietuvos Nepriklausomybės laikais pastatytas Tauragės Maisto fabrikas, dabar mėsos kombinatas, plečiasi. Auga naujas mėsos ir skyriai su gyvulių priėmimo ir laikymo kompleksu bei skerdykla, Montuojami konvejeriai, plečiama dešrų gamyba. Įrengtas atliekų perdirbimo skyrius, kuris tieks mėsos-kaulų miltus pašarų pramonei. Bendrai fabrikas per ateinančius porą metų padidins gamybą trečdaliu.

Kapsuko-Marijampolės, Lazdijų, Molėtų ir Pasvalio rajonai praėta žiemą pasižymėjo gyvulininkystėje. Už tai jiems Maskva paskyrė piniginę premiją ir "Raudonąją vėliavą". Premijų dydis neskelbiamas.

Kaip ir kitur pasaulyje, Lietuvoje mažėja ne tik laukinės uogos, bet ir grybai. Gamtininkai jau vadina juos "nykstančiu gamtos turtu". Jie siūlo suvaržyti grybavimą, kuris dabar labai populiarus, įkurti grybų draustinius ir grybautojus supažindinti su mažiau žinomų valgomų grybų rūšimis. Iš Lietuvos 300 grybų rūšių 100 yra valgomi, nors žmonės terenka jų tik ketvirtį.

SPAUDOS PLATINTOJAI KAUNE

Apie 4,5 tūkstančio visuomeninių spaudos platintojų dirba Kauno miesto įmonėse, organizacijose, mokyklose. Tūkstančiui kauniečių tenka 2,080 egzempliorių laikraščių ir žurnalų.

VIENYBĖ, 1974 m. gegužės 31 d.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

"Balys Sruoga atsiminimuose" - tokiu pavadinimu Morkūno spaus-tuvėje spausdinama knyga, sudėta iš rašinių, kuriuos parėngė įvairūs Balį Sruoga pažinojusieji asmens. Knygos išleidimu rūpinasi Balio Sruogos našlė dr. Vanda Sruogienė.

Lietuvių Teisininkų Draugijos Chi-cagos skyrius savo visuotiniame surinkime gegužės 12 d. perrinko valdybą ir į ją kooptavę vieną naują narį (Pr. Šulą), aptarę kitus savo organizacijos reikalus, žiūrėjo skaidriai apie Pompėją. Jas rodė ir aiškino J. Vasaitis.

Lietuvių Tautinių Kapinių Valdyba savo pranešime paskelbė, kad pagal šuvestas žinias, nuo kapinių atidarymo 1911 m. kovo 28 d. iki šiol tose kapinėse yra palaidoti 9,232 žmonės. Kapinėse dar yra nepar-duoti 1,295 sklypai ir 5,260 pavie-nių duobių. Dabartinė neparduotų sklypų ir duobių vertė yra \$1,077,-375.

Dr. Stepono Biežio mirties metinių proga gegužės 19 d. atidengtas velioniui paminklas šv. Kazimiero kapinėse. Akademinės programa vyko lietuvių tautiniuose namuose. Dr. Biežį kalbose prisiminė Lietu-vos konsulė Juzė Daužvardienė, Alto pirm. dr. K. Bobelis, gydytojų sąjungos atstovas dr. J. Giedraitis, SLA prezidentas Povilas P. Dargis, skaučių atstovė Namikienė ir J. Jurkūnas. Meninėje dalyje Eglė Juodvalkytė paskaitė Putino-My-kolaičio eilėraščių, Balys Pakštas su dukra paskambino kanklėmis ir pagrojo vamzdeliu ir dainininkė Audronė Simonaitytė pagiedojo momentui pritaikytų giesmių.

Lietuvių Fondo Tarybą šiais metais sudaro: dr. K. Ambrozaitis, dr. G. Balukas, St. Baras, inž. Vyt. Kamantas, dr. F. Kaunas, dr. J. Kazickas, P. Kilius, J. Kučėnas, inž. Vyt. Kutkus, M. Lenkauskienė, inž. V. Naudžius, St. Raucki-nas, dr. A. Razma, A. Rėklaitis, inž. A. Sabalis, dr. Vl. Šimaitis, A. Vakselis ir dr. J. Valaitis. Tarybos

AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS

Amerikos lietuvių kongresą, kuris Chicagoje įvyks rugsėjo 28-29 organizuoja ALTas. Tai bus tradicinis renginys, šaukiamas kas penke-ri metai.

Jo tikslas - parodyti Amerikos visuomenei didelę lietuvių vienybę, susiklausymą, toleranciją, masinia-me minėjime demonstruojant Lie-tuvai daromą skriaudą ir atkreipiant dėmesį į Lietuvoje besitęsian-čią okupaciją, lietuvių teisių slopi-nimą. Taip pat siekiama atkreipti JAV politikų ir visuomenės dėmesį į pavojus, kurie gresia JAV-bėms, per daug pasitikint Sovietų Sąjun-gos pažadais.

Kongreso paruošimo darbai jau vyksta. Patalpų reikalas sutvarky-tas, baigiamas sudaryti amerikiečių ir lietuvių garbės komitetas, suda-

pirmininku yra dr. Jonas Valaitis, o LF Valdybos pirmininku yra dr. Antanas Razma.

Chicagoje lietuvių Kapų puošimo dieną lankė dr. Pijaus Grigaičio kapą ir paminklą ryšium su velionio mirties penkerių metų sukaktimi. Ilgametis Naujienų redaktorius ir Amerikos Lietuvių Tarybos sekre-torius dr. P. Grigaitis mirė 1969 m. gegužės 22 d.

Muzikas Bronius Budriūnas, kuris gyvena Los Angeles mieste, ten vadovauja parapijos chorui ir visą laisvalaikį atsideda kūrybai, užsi-mojęs parašyti kantatą. Per Kalė-das jis vyks į Australiją diriguoti Dainų šventėje savo kūrinius.

Broniaus Jonušo, dirigento, popu-liarių lietuviškų maršų kūrėjo 75 m. amžiaus sukaktis atžymėta Omahos (Nebraskos valst.) lietuvių gegužės 4 d. Pagerbimą muzikai rengė jo vadovaujamas choras "Rambynas". Ta proga įvyko ir pavasarinis koncertas-balius. Jo programą atli-ko svečiai iš Chicagos: Praurimė Ragienė, akompanuojant Manigir-dui Motekaičiui. Repertuare buvo ir dvi solenizanto sukurtos dainos: "Oi žiba žiburėliai" (žodžiai I. Motekaitienės) ir "Vėl sakysi" (žodžiai A. Karvelytės)

Amerikos Lietuvių Jaunimo Sąjun-ga pasiryžo išleisti lietuviškų liau-dies dainų plokštelę ir dabar ieško naujų kūrinių ir muzikų, kurie tą medžiagą įrengtų. Plokštelę ketinama parengti ligi šių metų Padėkos dienos savaitgalio, kada ji būtų pristatyta Toronte Studentų Sąjungos suvažiavimo metu.

Hamiltono teatras "Aukuras", Ele-nos Dauguvietytės-Kudabienės va-dovaujamas, lankėsi keliuose JAV miestuose. Clevelande jie vaidino 3 v. su epilogu dramą "Žmogus ir tiltas" - parašytą Anatolijaus Kai-rio. Bostone hamiltoniečiai vaidino Vytauto Alanto 3 v. komediją "Siapus uz dangos". Chicagoje jie vaidino "Žmogus ir tiltas". Visur buvo publikos šiltai sutikti.

rytos kongreso rengimo komisijos. T. Blinstrubas, dr. K. Sidlauskas, dr. V. Šimaitis, dr. J. Valaitis jau išitraukę į paskutinius kongreso programos rengimo darbus. Spaudos komisija, vadovaujama kun. dr. J. Prunskio, organizuoja informaciją, planuoja prieškongre-sinį ir po kongreso leidinį. Kun. A. Stašys, kun. A. Trakis ir kun. J. Prunskis planuoja kongreso pamal-das. Kun. A. Stašys ir O. Gradin-skienė tvarko banketo reikalus. Jiems talkininkauja A. Pakalniškis, E. Vilimaitė, E. Smilgys. T. Kuzienė su V. Šimkumi vadovauja sveikinimų ir reklamų telkimo komisijai. R. Staniūnas rūpinasi jaunimo dalyvavimu kongrese. Visi ALTos skyriai ir organizacijos yra informuojamos apie kongreso pa-rengiamuosius darbus.

WATERBURY, CONN.

LABAI ĮSPŪDINGA PAGARBA NUSIPELNIUSIAM VEIKĖJUI

Saulėtą sekmadienio gegužės 5. šv. Juozapo parapijos auditorijoje nuotaikingai atžymėta komp. Aleksandro J. Aleksio 50 metų sukaktis: kaip vargonininko, chorvedžio, muzikos mokytojo ir visuomenininko Waterburyje ir 60 metų Amerikoje.

Tikrai nusipelnčius sukaktuvi-ninkas nuoširdžiai pasveikintas ir apdovanotas savo artimųjų bendra-darbių, draugų bei gerbėjų.

Didžioji staigmena, tai buvo gerb. prelatas L. Tulaba, P. A., kuris atvyko net iš Romos dalyvau-ti dėdės pagerbimo pobūvyje. Garbingas svečias atlaikė šv. Mi-šias, pasakė pamokslą ir minėjimo pagrindinę kalbą. Dalyvavo miesto mėras Victor Mambruno su ponija. J. Adomaičio vadovaujama lietuvių radijo valanda tą dieną buvo paskirta komp. Aleksui pagerbti.

Ateitininkų pirm. V. Vaitkus iškėlė sukaktuvinininko komp. Alek-sio reikšmę ir gražiai pabrėžė visų Waterburio lietuvių sentimentą. L. Bendruomenės Waterburio apylin-kė solenizantą apdovanojo laisvos Lietuvos Gedimino kavalierių Ka-raliaus Mindaugo medaliu, kurį įteikė A. Malakauskas, pirm. ir K. Urbšaitis.

Sveikino bei dalyvavo klebonas kun. J. Vilčiauskas, kun. P. Sabu-lis, kun. W. Pranskietis, kun. R. Juškauskas, kun. J. Ruokis, kun. F. Karvelis, kun. E. Gradeckis, kun. J. Kripas, kun. L. Kvedas, kun. H. Balčiūnas.

Pažymėtini sveikinimai nuo prof. J. Žilevičiaus, A. L. Vargonininkų-Muzikų S-gos valdybos, L. Vyčių centro valdybos, L. Simučio ir ponios, L. Vyčių III-Ind. apskrities choro, dailininko kun. P. Brazaus-ko, filmininko kun. A. Kezio, S. J., L. Vyčių Naujosios Anglijos apy-gardos valdybos, S. Jurė, Ameri-can Guild of Organists ir nuo 13 vietinių lietuvių organizacijų.

Dalyviai gėrėjosi kun. A. Kezio puikiai pagamintu ir tikrai įdomiu filmu apie komp. Aleksio ilgametę šakotą veiklą, pradėtą Varšuvos Muzikos Konservatorijoje studenta-vimo metais, vadovaujant M. K.

Ciurlionio įsteigtam lietuvių chorui. Apgailestavo, kad filmas "tik per trumpas".

Waterburio visuomenė didžiuoja-si, galėdama savintis komp. Aleksio asmenį. Filmo rodymo darbus rūpestingai atliko A. Saulaitis ir K. Paliulis.

Lenkiame galvas ir pagarbos ir padėkos ženklan už pašvęstą darbą tautai ir bažnyčiai kultūrinės ir organizacinės veiklos baruose.

Dar kartą nuoširdžiai sveikiname brangų jubiliatą ir su malonumu primename, kad jo vargonų muzi-kos galingieji garsai bei jo vado-vautųjų chorų giesmių ir dainų aidai "kilo į dangaus erdves ir pasiekė žmonių širdžių gelmes".

Minėjimas baigtas kun. R. Juš-kausko palaiminimu ir komp. Alek-sio gilios padėkos jausmingais žodžiais. Linkime dar daug sveikų, šviesių ir laimingų metų!

k. n.

Kunigo K. Balčio sidabrinis jubiliejus

Amsterdam, N. Y. - Birželio 8 dieną 5 val. popiet kun. Kęstutis Robertas Balčys (Baltch) paminės savo kunigystės 25 metų sukaktį Padėkos Mišiomis šv. Kazimiero bažnyčioje. Iškilnėse dalyvaus vie-tinis vyskupas, kancleris ir Am-sterdamo mayoras. Po Mišių bus visiems užkandis naujojoje parapi-jos salėje.

Kun. Balčys gimė Amerikoje, bet užaugo Lietuvoje. 1947 metais grįžo į J. A. V. ir čia buvo išventintas 1949 metais. Visus 25 metus praleido tarp Amsterdamo lietuvių, vadovaudamas parapijai.

Be tiesioginio pašaukimo - dva-sios vadovo darbų, jis rado laiko darbuotis lietuviškame gyvenime, ypatingai su Lietuvos Vyčiais. Pasilavinęs dainavimo srityje, dažnai pasirodo kaip solistas vietinia-me muzikiniame gyvenime, o taip pat yra apvažiavęs nemažai lietu-viškų kolonijų su savo dainomis. Mėgstas keliones ir fotografiją, yra plačiai apvažinėjęs įvairius kraštus. Ypatingai džiaugiasi aplankęs Lie-tuvą 1970 ir 1972 metais. Taip pat ir šią vasarą, po jubiliejinių iškil-mių, kun. Balčys žada aplankyti tėvynę Lietuvą, kurioje pasisemia stiprybės lietuviškumo išlaikymui šiame krašte.

Dveji metai be Pranės Lapienės

Šiomet balandžio 22 d. suėjo dveji metai, kai mirė Pranė Lapienė.

Tiems, kurie ją pažinojo ar susitikdavo visuomeninėje veikloje, sunku buvo apsi-prasti su likimu. Ypač Vieniybės skiltyse, kur ji įvairiais laikotarpiais plačiai reiškėsi, jos pasigenda ir redakcija ir skaitytojai.

Betgi, nors jos širdis nustojo plakusi prieš dvejus metus, jos mintis - gyvas, įdomias ir patriotiškas - randame jos rašiniuose, kurie, kad ir neišleisti atskiru leidiniu, yra išlikę paskiuose laikraščio numeriuose. Žemiau perspausdiname jos įspūdžius apie Seminolės indėnus iš Juozo Tysliavos leidžiamo ir redaguojamo žurnalo "Lietuva", 1940 m. sausio mėn. laidos.

SVEČIUOSE PAS SEMINOLĖS INDĖNUS

—Na, kaip tu manai mums įdomiau būtų sutikti Naujus Metus?—kreipiausi į savo bendra-keleivę, su manim drauge grįžtančią Princess Elizabeth laivelio iš Mullet Key į St. Petersburg'ą.—Čia mes jau perilgai būname. Pagal-vojai apie tai?

—Palūkėk,—ji susimąsto ir po valandėlės, nu-švitusi džiaugsmu, sušunka:—Važiuokime į Everglades su tikraisiais šios šalies šeiminkais Naujųjų Metų patikti!

—Taip, su indėnais sutikti Naujuosius Metus būtų nauja ir ne kiekvienam prieinama. Tik kaip mes ten pateksime?

—Nėra ko rūpintis. Mūsų maršrute sekantis sustojimas pažymėtas Key West. O į ten važiuo-jant pakely Everglades miškai.

Pasikloję žemėlapi, atidžiai ji pastudijavę ir, parvykusios į St. Petersburg'ą, rezervavome au-tobuse dvi vietas.

Gražu Floridos pietuose. Daug gražiau, negu rytuose ir vakaruose. Matomos trobos visos pa-traukiančios, nė vieno žmogelio skarmaluose ba-so. Negalime akių atitraukti ir nuo didelių vai-sinių sodų, vėliau nuo begalinio atrodyti miško, kalbančio mums tropiška kalba.

Nakvoti mes sustojome Fort Myers. Tai vieta, kur garsusis Tomas Edisonas žiemodavo. Ap-žiūrėję jo rezidenciją, paskendusią gėlių žieduo-se ir apsuptą įvairiausiomis, sakoma, kokių tik pasauly yra rūšių, palmėmis, pasigrožėję dar miestu, kuris Edsono ir vietos savivaldybės rū-pesčiu taip pat paskendęs įvairių palmių pa-vėsy, mes, pernakvojusios, traukiame toliau.

Aš vėl klausiu:

—Tu manai, mus indėnai įsileis?

—Žiūrėsime. Jei jie supranta dolerio reikš-mę, be abejonės, įsileis. O Everglades miškuo-se yra jų kaimas, kuris visai savarankiškai gy-vena. Tai nėra jiems lengva. Ir kodėl jiems neįsileisti į savo tarpą dviejų moterų, kurios taip pat ne tokios baltos? O mes iš tikro indė-niškai atrodome.

Beegzaminuodamos save mažuose veidrodė-liuose, mes pajutome autobusą sustojant.

—Visi išlipkite pažiūrėti vieno iš įdomiausių indėnų kaimų,—šoferis mums šaukė.—Sustoju dvidešimčiai minučių!

Tačiau mes tematome didelę iškabą, angliškai išteptą, *Seminole Indian Village*. Už iškabos namelis, dengtas žolių stogu. Viduje jo baltas vyras ir gražutėlė, taip pat balta, moteris. Ant namelio sienų skelbiama, kad ten galima gauti indėnų išdirbystės daiktų. O jų įvairiausių: lė-lių, karolių, juostų, mezginių, kailių, pintinių, jaunų krokodiliukų, gyvačių...

—Kur indėnai yra? Vėliau mes suvenyrus rinksimės,—klausiamo.

—Ten, pro šias dureles reikia eiti,—jis mums sako ir tuo pat kartu bruka į rankas dvidešimts penkių centų vertės tikietėlių. Tai jų pamaty-mo kaina.

—Savarankiškai gyvena,—pamaniau. Ir už jų pamatymą baltasis žmogus ima pinigus.

Bet galvoti daug nėra kada. Mokame po kvot-terį ir lendame pro dureles. Išsyk pasijunta-

Pr. Lapienė

"Aš, šypsodama, apglėbiau ją ranka..."

me indėnų kaime. Nemažos palapinės, dengtos žolių ir lapų stogais. Po jais susėdusios gausios šeimos: mažutėliai vaikučiai, seneliai, moterys ir mezgeliuose įrišti kabą ant virvių kūdikiai. Pastarieji visai nuogi, bronzinės odos, labai žva-lių akučių. Be kūdikių, visi įsikinkę į darbą. Net vaikeliai, gal penkerių metų, jau varsto ka-rolius, siuva. Ir jie kaip negyvi, lyg statulėlės. Bandžiau vieną ir kitą pajudinti, atkreipti jų dė-mesį į save,—jie nė krust.

Po viena didžiule palapine stovi daug priterštų puodų, valgio likučių ir apie juos spiečius musių. Reiškia, visas kaimas valgo iš tų pačių indų. Privačių nuosavybių pas juos nematyti.

Baltasis vyras mums aiškina:

—Jie indų niekada neplauna. Jie teisinasi, kad reikėsia juos vėl naudoti.

Visada vaikšto basi. Vyras į namus sugrįžta tik naktį. Per dienas jie medžioja. Šis kaimas vienintelis Jungtinėse Valstybėse, kur jie turi sa-vo valdžią ir patys tvarkosi, kaip nori. Jie visi kalba indėniškai. Iš šio kaimo tik vienas vai-kinas moka angliškai. Jis eina mokslus. Lėšų užsidirba demonstruodamas savo sugebėjimą im-tis su krokodiliais.

Paskutinį sakinį jam pabaigus, iš vienos pa-lapinės išlindo jaunas, gražiai nauaugęs, aukš-tas indėnas ir išoko iki pažastų į duobę, kurioje matėsi keli apipuvę rąstai. Ant vieno jų užsi-riogino. Tai būta krokodiliaus: Rankomis už-gniaužė jam žiaunas ir išsivilkė į krantą. Kar-tais gyvulus savo pasturgaliu išmesdavo jį aukš-tyn, bet berniokas ir sekunde nepaleido jo žiaunių. Raitėsi abu geroką valandėlę, kaip ti-

Pabaiga 7 psl.

IŠ A. SMETONOS RAŠTŲ

Jausdamies tamsesni už svetimųjų šalių tautas, stengiamės jų pavyzdžiu eiti. Norėda-mi ko pasiekti, griebiamės kartais tokių įrankių ar priemonių, kurios vartojamos kultūringose šalyse. Bet reikia išmanyti, kuomet ir kaip vartoti šioks ar toks įrankis. Nevykusiai ir ne vietoj pavartotas, jis ne tik jokios naudos neduoda, bet dar pakenkia. Smarkieji vaistai, ne laiku ir per dažnai vartojami, ligoniui gali pakenkti, o kartais jį numarinti. Jei daktaras išmanytų ligonį, kuriam tik rimtis reikalinga, gydyti stipriais vaistais, tai pasakytume, kad jis neišmintingai daro. Kam tat sakoma? Juk ir be sakymo ši tiesa žinoma? Štai kam.

Ne taip seniai Lietuvos darbininkai ėmė susiprasti, jog jų gyvenimas vargingas. Jautrioji visuomenė pasišovė jiems padėti. O kaip? Laisvės šalyse darbininkai tarp kito ko gerina savo buitį streikais, tariant atsisako dirbti darbdaviams, kad šie pakeltų jiems algą. Mūsų darbininkų prieteliams pasirodė streiko priemonė tikriausia ir vienintelė. Štai Lietuvoje streikų ūpas: vienur kitur darbinin-kai "atsisako" dirbti. Kiek tas "atsisakymas" buvo panašus į svetimųjų šalių darbininkų streiką? Ten patys darbininkai, susitarę per savo draugijų atstovus, streikuoja, o pas mus darė viską savotiškai "vadovai". Ten streikai sustiprina darbininkų buitį, sužadina jų sąmonę ir duoda materialinio pasisekimo. Apie mūsų buvusius streikus negalima to pasakyti. Pakelta kai kuriose vietose algą vėl atslūgo. Vieni streikai negalėjo ir negali duoti palai-diems, nesusijungusiems draugijomis darbi-ninkams nei susipratimo nei galybės. Kaip kituose dalykuose, taip ir čia didžiausias veiksnys yra kultūra.

Ne kita kas sustiprina ir laisvės šalyse darbininkus, kaip tik kultūra, dėjimas draugijomis ir platus, ne siaurai luominis apsišvietimas.

Be kultūros ir streikas nieko nepadės. Pusk kiek tinkamas termometrą: šaltos trobos neprišildysi. Išpūstas gyvasis sidabras rodys netikrą šilumos laipsnį.

Antrasai įrankis, mūsų įsiimtas iš kultūrin-gųjų šalių, yra vadinamas boikotas. Pirmieji pradėjo tuo įrankiu naudotis airiai, Anglijos varginama tauta. Kovoje dėl savo teisių su vyriausybe, airiai vieną kartą nutarė vienam labai jiems įkyrėjusiam anglui kapitonui, pavarde Boy-Kot, nieko neparduoti, nepriimti jo savo namuosin, nešnekėti su juo ir t. t. Ilgainiui jie ėmė kaip su Boy-Kotu elgtis ir su kitais Anglijos valdininkais ir lordais (dvari-ninkai). Nuo čia ir žodis boikotuoti. Kitu vardu vadinamas, boikotas buvo pirma vartojamas visose tautose, tik ne visur jo taip plačiai griebiamasi, kaip Airijoje buvo pradėta griebtis. Juk kas daugiau, jei ne boikotas, yra nepriėmimas savo namuosin žmogaus, visuo-menės akyse nustojusio doros, nesikalbėjimas su juo, nesidraugavimas ir t. t.

Bet boikoto priemonė yra per smarki ir ne visuomet pasiekiami jąja to, ko norima. Atsiminkime pirmosios dūmos rinkimus ir boikotus vadinamųjų kraštutinių. Šiandien visiems aišku, jog to jų žingsnio didžiausios klaidos būta. Jie vėlokai suprato, kad jų skelbiamojo boikoto niekas neklausė ir kad jie patys klydo. Antras pavyzdys. Lenkai, įnirtę ant vokiečių, kam šie jų tautiečius, Poznaniaus lenkus, persekioja, paskelbė vokiečiams prek-iams boikotą, kad iš jų nėvienas lenkas nepirktų prekių. Tuščia: žmonės ką pirkdamies nepaisios, keno pagamintos prekės - saviškio patrioto lenko ar vokiečio. Jie pirks, kur geriau ir pigiau, visai nesiklausdami, keno rankomis kas pagaminta.

Ir lietuviai neatsilikio nuo lenkų ir kitų. Kas neatsimena boikoto Zavadzkiui dėl vieno jo knygelės! Keno ji rašyta - nėra reikalo minėti. Zavadzki kaip niekadėjas gyvena ir prekiauja knygomis. Šaltinio dėl loterijų lėliojimas

Pabaiga 7 psl.

VIENYBĖ, 1974 m. gegužės 31 d.

Lengva ar sunki aktorius duona?

Žymiam Lietuvos teatro ir kino aktoriumi Donatui Banionui balandžio 28 d. sukako 50 metų amžius. Jo sukaktį aprašė Lietuvos spauda, išskeldama jo vaidybinį talentą ir sunkų darbą, kuriuo jis pasiekė laurų.

Donatas Banionis yra pažįstamas ir Amerikos lietuviams. Vieniems yra tekę su juo susitikti asmeniškai, kai jis čia lankėsi prieš porą metų, o kiti yra jį matę filmuose. Kiek jis nuoširdus asmeniškai susitikimuose, tiek jis puikus savo sukurtuose vaidmenyse.

Prieš kiek laiko yra tekę matyti filmą "Soliaris", kuriame Banionis vaidino pagrindinį vaidmenį. Ta proga teko parašyti šias eilutes, kurios dėl vietos stokos tada Vieniybės nebuvo panaudotos, bet kurios dabar papildoma Donato Banionio vaidybinį bruožą.

DONATAS BANIONIS
SUGRĮŽTA Į JUNGŲ TAUTAS

Toje pačioje scenoje, kur prieš porą metų įvairiakalbiai Jungtinių Tautų sekretariato tarnautojai turėjo progos ir išgirsti žymų Lietuvos filmų aktorių gyvą scenoje, pastarųjų kelių mėnesių laikotarpyje jį pamatė dviejuose filmuose. Filmų rodytus ruošė Rusų knygos klubas.

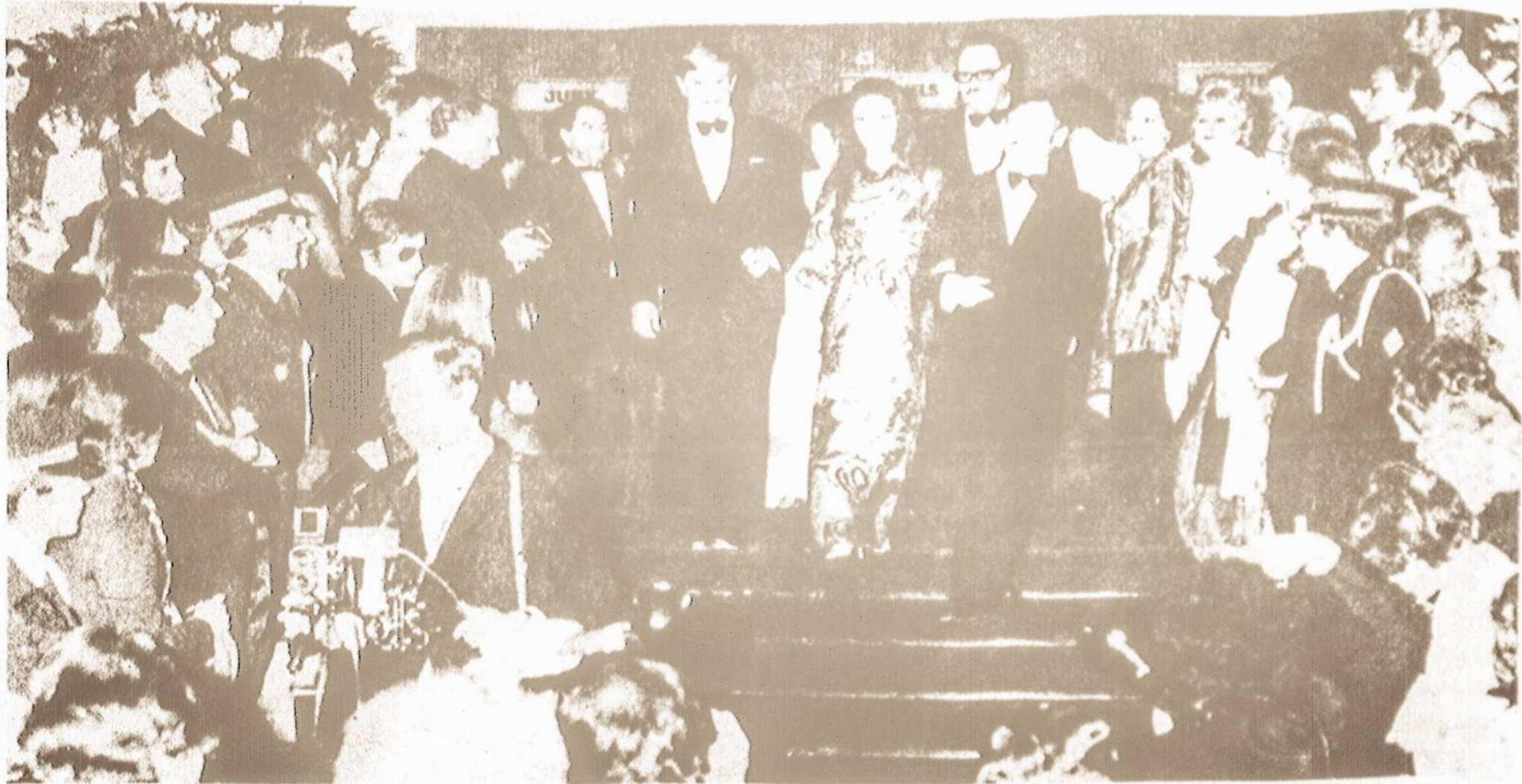
Mokslinės fantastikos filmas "Soliaris" (pagal lenko St. Lem romaną) ir režisuotas žymaus rusų režisieriaus A. Tarkovskio, buvo rodytas pirma, o dabar neseniai teko pamatyti istorinį-biografinį filmą "Goya". Abiejuose Donatas Banionis vaidina pagrindines roles. Abu filmai plačiaekraniai, spalvoti. Pirmasis - rusiškai, antrasis - kiškai su angliškais užrašais.

"Soliaris" filme Banionis

vaizduoja gydytoją Kelviną, kuris patenka dirbti į kosminę planetą. Ir čia žmonės kosmose atranda kažkokią naują sąmonės formą. Tad filmas bando tirti žmogaus kelią absoliučiai naujoje ir nelauktoje aplinkoje. Daktaras Kelvinas, pasmerkęs savo praeitį, nori pradėti iš naujo gyventi, pats jį keisti. Deja, jam tai nepavyksta, nes praeities pergyvenimai jo niekaip nepalieka. Net mergina, kurią jis mylėjo Žemėje, jam atrodo realybe. Jam reikia daug kovoti su savimi, norint išsaugoti savo žmogiškąją vertę nežmoniškai sunkiose situacijose. Bet jis laimi, nes tiek knygos, tiek paties filmo tikslas - parodyti žmogų nugalėtoju.

Filmas įdomus, bet ne per daug fantastiškas, kai kur nuo-

Pabaiga 9 psl.

Vaidas iš Cannes filmų festivalio, kur Donatas Banionis laimėjo prizą.

SVEČIUOSE PAS SEMINOLĖS INDĖNUS

Tęsinys iš 6 psl.

kri boksininkai. Tik kuomet indėnas ir krokodilius vienokiai šniokštė iš nuovargio, berniokas pakuteno gyvuliui papildvę ir tas sudribo.

—Jis užmigo,—mums paaiškina.

—Gal amžinai miegos,—mintyse paabejoju. Atrodo visai negyvas.

Bet, štai, tas pats indėnas suriko "holio, lolio" ir krokodilius ramiai pakėlė galvą ir taip pat ramiai, kaip niekur nieko, nušliaužė į duobę.

Indėnas, kepurę ištiesęs, apėjo žiūrovus, kurion krito mūsų dešimtukai.

Slenkame toliau į kaimą. Daug ten duobių su krokodiliais. Prie vienos jų išvystame kuo puošniausiai pasipuošusią jauną indėnę. Jos sijonas įvairių žydrių spalvų, iki žemės ir nepaprastai platus. Raudona palaidinė virš jo taip pat plati. Ant kaklo nesuskaitomos eilės įvairiausių karolių. Ant galvos mėlyna, pakreipta į vieną pusę, drapaninė skrybėlė. Ji parimusi ant duobės žiūri į ją, atrodyti, labai svajingai nusiteikusi. Paveikslas, kokį vargu kada išvysime. Įvairiais rankų mosikavimais prašome leisti ją ten nufotografuoti, bet ji, rimtai susikaupusi, vikriai pasuko miško link. Aš, šypsodama, apglėbiau ją ranka, o mano draugė paspaudė kameros knybuktį. Norėjau jai duoti kokį pinigėlį, bet ji, lyg stirna, laukiniškai sukikenus, nubėgo į krūmus.

VIENYBĖ, 1974 m. gegužės 31 d.

Vėliau, susigaudę vieną ir kitą indėnų vaikelį, traukėmės paveikslėlius, bet ir jie, atrodė, pinigų reikšmės nesuprato. Jei kuris ir paėmė dešimtuką ar nikelį, tai žiūrėjo į jį, kaip į neiškų jam daiktėlį. Tai matydamos nė jų motinos nerodė džiaugsmo. Tik baltojo vyro akys mūsų duosumą maloniai lydėjo.

—Na, ką? Pasiliecame čia?—juokais kreipiaus į savo bendrakeleivę.

Ji pakraipė galvą ir jautriai, kaip tik moteris gali, man tykiausiai kalbėjo:

—Koks sąmoningas melas apie šią vietą skleidžiamas! Juk visi tie indėnai baltojo vergai ir jų laukiniškumas tik jo gerovei čia palaikomas. Vargu jie žino tokį dalyką, kaip Nauji Metai. Nesimaskuos jie, nerengs šokių...

Aš nenorėjau jai pritarti. Aš nenorėjau tu pasakyti, kad tikrai baltoji rasė būtų tokia gobši. Aš tyčia leidaus į mintis, kad gal tie indėnai pelno sumetimais yra susidėję su baltaisiais, kad baltasis vyras—jų tarnas tik. Tačiau draugės žodžiai lietė mano širdį ir aš, pasinėrusi tirštose mintyse, visai pamiršau, kad mus užklumpa gruodžio 31 naktis. Tik kuomet vienoj stoty į autobusą išoko jaunas vyrukas su telegramomis ir siūlė jomis palinkėti saviškiams laimės,—aš atsigodžiau, kad Naujus Metus sutinkame autobuse.

Pr. Lapienė.

IŠ ANTANO SMETONOS RAŠŲ

Tęsinys iš 6 psl. (Viltis, 1908 m. Nr. 79)

pirmieji laikraščiuose ar daug padėjo? Jis vis delto daugiausia yra skaitomas. Štai vėl ne taip seniai "Mokytojų sąjunga" skelbia boikotą Šančių mokyklai. Kaip ateitis įvertins tą mokytojų žygį, nesunku atspėti. Tik skaudu darosi: mokytojai skelbia mokyklai boikotą! Ir ką jie tuo keliu pasieks? Šančių mokykla, tur būt, neliks be mokytojo. Sąjunginių mokytojų kerštas koks pavyzdys kitiems? Ar ne lygūs jie tam, kurs, įpykęs ant savo kaimyno ir apmauda gieždamas, išbadė jo arkliui akis? Jei Saulės valdyba tikrai būtų kalta del mokytojo Matijošaičio atstatymo iš Šančių mokyklos, tad kuo gi kalta mokykla? Kas daugiau kentėtų, jei ilgainiui boikotas pasiektų savo tikslą ir mokykla liktų be mokytojo: ar Saulės Valdyba ar Šančių gyventojai?

Paprastai boikoto griebiamasi įsiskarščiaus. Daug kas buvo neseniai boikotuojama, o dabar visi supranta, kad tai būta tuščio, kartais net kenksmingo darbo. Atsargiau! Atboikotuoti nebegalima, kaip negalima sudaužyto puodo padaryti sveiko. Tais dviem kovos keliais, streiku ir boikotu, mes perdedame. Mes be reikalo ir be naudos erzinomės streikais ir boikotais, o darbo nedarome. Kana ar daug Lietuvoje vietų, kur viena draugija neboikotuoja kitos lietuvių draugijos, kur šiaip ar taip nebūtų pasireiškęs tų draugijų narių streikas.

THE ENGLISH VIENYBĖ

THE UNITED STATES, THE WEST, CANADA ...AND THE ETHNICS...

Conclusion from previous issue

Perhaps the intractable division between French and English Canada taught Canadians early that some things did not melt. So the Canadian mix is not a melting pot but what is usually called a "vertical mosaic" of "ethnics." Immigrant groups are encouraged not to lose their native culture but to retain it. And while this is going on, Quebec, the Maritimes, central Canada, the prairie provinces, and British Columbia continue to assert themselves more and more as separate regions.

So there are basic contradictions between the common effort to define a Canadian identity and the inevitable dispersions brought on by ethnicity and regionalism. That too is familiar to any student of the West, which is many regions, not one, with every sort of ethnic input and which has only recently been made to understand that it cannot speak of the westerner without somehow including in his composition a bewildering array of Indian tribes and cultures, the Spanish-speaking people of the Southwest, and the floods of recent immigrants—Chinese, Japanese, Filipino, Mexican. The usable past of western culture, as of Canadian, is sure to be an intricate mosaic, vertical or otherwise.

It is actually extremely instructive to see some of one's own dilemmas acted out in another place by another combination of people. Without ever having been (I hope) a fanatical westerner, I have loved the West—several regions of the West—more than I have loved other parts of America and more than I have loved the nation as a whole. I have rebelled against the influence of aspects of America that were antipathetic to me and the region I felt I belonged to. I have resented the cultural and economic colonialism forced upon the West by the East: no Canadian could have resented American domination more. I have felt that if America was the last best hope of earth, as it started out to be, then the West was the place where the worst mistakes might be avoided and the best of the promises paid off. The average Canadian feels precisely the same way. He feels more moral than Americans, and he has a lot more faith in his country than most Americans can generate.

But if I have believed these things, I have tried to avoid being a regional jingo. It is one thing to encourage the creation of local literature, magazines, history, writers, and audiences. It is another—and some Canadians are as guilty of this as some American regionalists—to let local patriotism cloud the critical judgment, and to praise work merely because it is local. It is furthermore one thing to believe that the regions are the largest units in America (and eventually in Canada) to which one may give both love and loyalty, and another to aspire to no other audience. The way to catch the interest of audiences unlike yourself is to be most singularly yourself. So it seems to me inevitable that, especially with the encouragement of the "vertical mosaic" idea, Canada will break down into regions and ethnic groups, and that its best art and literature will reflect that national variety.

I do not therefore expect the efforts at cultural definition to come to anything precise; they may even delay or interrupt more important matters. So may the political biases that accompany much Canadian nativism, for politics can overheat cultural patriotism and exaggerate differences and restrict audiences and even lead to a kind of balkanization. In other words, too hard an effort at cultural identity could work to perpetuate provincialism.

That too is a matter that westerners as well as Canadians could afford to ponder. Variety, a mosaic, is eminently desirable and exciting so long as the confederating principle is strong, and so long as the principle of variety does not become actively separatist, as it has shown strong signs of being among, for instance, blacks and Chicanos in the United States and as it has always been among the Quebecois.

Pondering the Canadian situation, I seem to have clarified and hardened conclusions I have been working toward for a long time. Cultural self-consciousness is inevitable as one stage on the way from frontier barrenness to civilization. And cultural maturity has nothing to do with whether or not the civilization itself is just or unjust. To write from within a

culture is not to accept everything that culture has done. Social injustice has bred more great literature than the sunniest and most egalitarian democracy, as witness Russia and the American South. The grooved habits of living together, the accumulated social history of a people, the games, superstitions, skills, customs, assumptions, the adjustments to land and climate, are everything. And they can't be forced. There is an inevitable time for them. To try to bring them about by rhetoric is like the anxiety of the Chinese farmer who kept pulling up his rice plants to see how they were growing.

Both Canada and the American West are in the middle of the maturing process, and far more than self-conscious exhortation is going on. One look at a Kurelec painting demonstrates how far it has already gone. But the production of art and literature requires more than the legitimizing of the local, though the legitimizing of the local may be our fiercest desire when headquarters, or what has assumed or appointed itself headquarters, treats us and our tradition contemptuously. Americans asserted themselves angrily—and prematurely—against the sneers of British travelers and commentators in the early nineteenth century, just as Canadians now assert themselves both against the traditional condescension of England and the domination of America, and just as westerners assert themselves against the parochial contempt of New York reviewers and critics. Nevertheless, anger should not divert us from the real job. The job is to be ourselves as completely as possible, and at the highest level.

Among other things, in America and Canada, that has meant creating and making available a usable past, something in which THE AMERICAN WEST has played an important role for all of its ten years. It means, for writers and artists, utilizing the physical and emotional materials that lie closest to hand and closest to the heart. It means taking advantage of every opportunity to create and increase the local audience, and not a push-button clique, either, but the first and best audience a local artist can have—a real audience, complete with clubs and sandpaper.

We don't have to know what a Canadian is, or what a westerner is, to be recognizably Canadian or western. When William Dean Howells, pondering what it meant to be an American and a writer, advised American writers to be "as American as they unconsciously can," he gave them advice that is still sound. The legitimacy of the local or regional is not something to assert: it is something to assume, to take for granted. So long as we are impelled to assert it, we demonstrate the persistent domination of what drives us to assert our difference. If we are still wondering who we are, we have not yet quite made it into the campground. ☪

Wallace Stegner has been associated with THE AMERICAN WEST through most of its existence and for two years was its editor-in-chief. His novel *Angle of Repose* won the Pulitzer Prize in 1972.

GARSO BANGOS WINS AWARD

The Armstrong Foundation has announced that two radio stations in Boston, WBCN and WBUR, are among the winners in the Tenth Annual Armstrong Awards for excellence and originality in FM broadcasting.

WBCN was awarded a Merit Certificate for being runner-up in community service programming for the broadcast, "Down and Out in Boston", written, produced and reported by Andrew Kopkind and John Scagliotti.

WBUR, the Boston University station, was awarded a Merit Certificate for being runner-up in the music category with the program, "Lithuanian Folksong in Perspective", part of the series called Garso Bangos, developed by the Lithuanian Media collective. Mykolas Drunga was commentator and producer.

The judges called the program an "engrossing... a thought-provoking commentary" and praised the "extraordinary music" and other elements which combined "to make this show a real winner".

Named after the late Edwin H. Armstrong, who invented FM broadcasting, the annual awards program is sponsored by the Armstrong Memorial Research Foundation, and administered by the Columbia University Engineering School, where he was a professor and researcher.

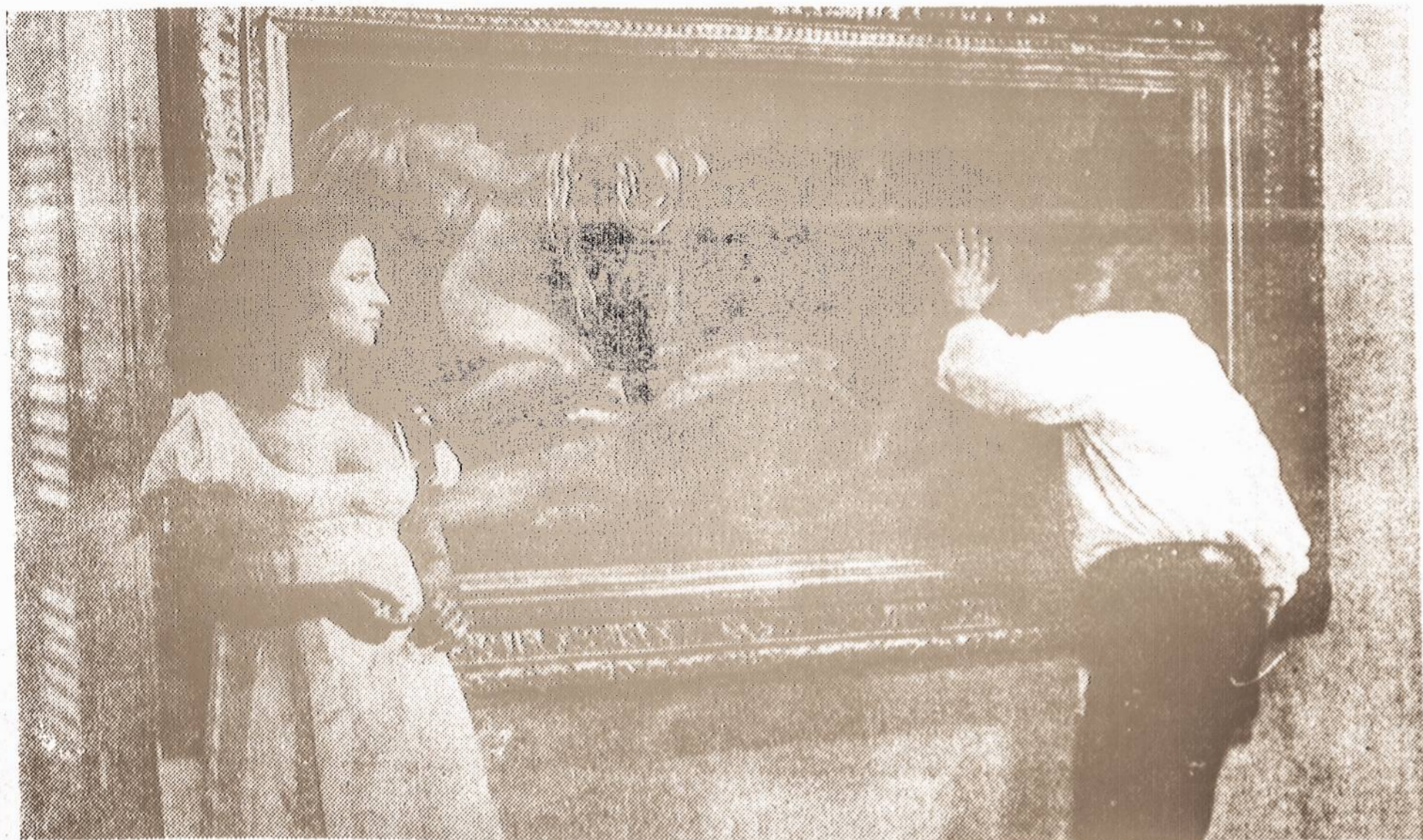
COMMENTS ABOUT GARSO BANGOS BY THE PROGRAM DIRECTOR

The mission of WBUR is to be an educational radio station, in the best and broadest sense of that word. We have many programs done by community groups, such as Native Americans, Conservatives, Spanish-speaking people, and, of course, Lithuanians. The basic purpose of these programs is to allow these groups to explain to the community at large their heritage, their problems, and their concerns. The listener can hear, week after week, in a non-threatening, non-crisis situation, explanations in depth

Continued on page 9

NAVY-CIVILIAN DENTISTS MEET. - Participating in a joint Dental Symposium conducted in San Diego were, (from left to right): Capt. W. J. Kennedy, DC, USN; Dr. R. B. Hancock, President-Elect, San Diego County Dental Society; RADM A. K. Kaires, DC, USN (he is Mrs. A. Ginkus' brother); Dr. C. H. Williams, President-Elect, American Dental Assoc.; Capt. L. V. Hickey, DC, USN; and Dr. A. B. Curtis.

Vaidas iš "Goya" filmo, kuriame vaidina Donatas Banionis.

DONATAS BANIONIS

Tęsinys iš 7 psl.

bodokas. Tačiau tai jau režisūros dalykas, o ne vaidintojo.

Daug įdomesnis ir įspūdingesnis yra epizodas iš tikro gyvenimo ir istorijos - iš gyvenimo Žymaus Ispanų tapytojo ir grafiko Francisco Goya (1746-1828). Taigi šį ispaną vaidina Lietuvis. Ispanai, gal būt, ir nepalaikytų Donato ispanu, bet Lietuviai Donatas atrodo jei ne pilnas ispanas, tai bent pusė ispano tikrai.

Filmas prasideda jau tuo laikotarpiu, kai Goya yra įgijęs prestižą kaip menininkas. Jis gyvena Madride ir dirba kaip karaliaus rūmų dailininkas. Seka įvairūs epizodai iš Ispanijos ir jo paties gyvenimo. Inkvizicijos, karo valdai, jo romantiški motyviai su moterimis, pagaliau jo paties gyvenimo saulėlydis, kai jis, dvasiniai nenugalėtas, palieka Madridą ir didikus ir sugrįžta į savo tėviškę ir čia, jau visiškai apkurtas, pasilieka numirti.

Tai, žinoma, ne pilnas Goyos gyvenimas. Trūktų dar jo vargingos vaikystės, jo pirmųjų sėkmingų žingsnių vaizdų, bet to nei knygos autorius vokietais, nei režisieriai nenorėjo. Jie apsiribojo tik vienu neilgu laikotarpiu.

Filmas darytas jungtinėmis jėgomis - jį suko Rytinės Vokietijos ir Tarybų Sąjungos filmo menininkai.

Publika, kurios buvo pilnutė-lė salė, karštai po spektaklio paplojo ir atrodė, kad tas plojimas buvo pilnai tų katučių nusipelnusiam mūsų Donatui Banionui. Filmo rodymai vyko toje pačioje Dago Hammarškoldo salėje, kurioje praityje yra rodytas lietuviškas filmas "Niekas nenorėjo mirti" ir kurioje vyko Lietuvos dainininkų Noreikos, Kaniavos, Kaukaitės su Trinkūnu pasirodymai.

S. NARKĖLIŪNAITĖ

VIENYBĖ, 1974 m. gegužės 31 d.

"Kultūros baruose" Egmontas Janšonas savo platų aprašymą apie Donatą Banionį šitaip užbaigia:

Įdomus, be galo sudėtingas, įtampos kupinas menininko gyvenimas. Kiekviena diena neša džiaugsmų, nusivylimų, kūrybinių pergalų, sunkaus darbo, prisiminimų, lūkesčių. Be jų menininko gyvenimas netektų savo prasmės... Kame gi ji, menininko gyvenimo prasmė? Į šį klausimą pats aktorius štai ką atsakė:

"Mane dažnai klausinėja: lengva ar sunki aktoriaus duona? Man atrodo, kad aktoriaus profesija, kaip ir kiekviena kita, gali būti ir lengva, ir sunki. Viskas priklauso nuo tavo požiūrio į ją. Pradėdamas naują savo darbą, aš jaučiu nemažesnę atsakomybę, negu chirurgas, imantis į rankas skalpelį. Aš bendrauju su gyvais žmonėmis, žadinu jų emocijas, skverbiosi į jų gyvenimą, į jų jausmų pasaulį, todėl negaliu būti abejingas, negaliu lengvabūdiškai žiūrėti į savo profesiją. Teatras, kaip ir bet kuris kitas menas, nepakenčia amatininkų. Jei aktorius tik "atgaivintų" tai, ką sukūrė kiti, - visi pasaulio Hamletai būtų panašūs. Ir Džiuljetos. Bet jie yra skirtingi išvaizda, amžiumi, spektakliu, kuriuose vaidina, režisūriniu sprendimu. Laikas iškelia menininkui savus reikalavimus. Jis formuoja menininko asmenybę, kristalizuodamas jo pasaulio suvokimą. Žmogus, kur jis bebūtų, kur jis begyventų, negali būti abejingas gėriui, grožiui, gerumui... Jį visad jaudins pasaulio ir savęs pažinimas. Sunkus žmogaus pažinimo kelias. Kiekviename žmoguje galime atrasti daug ką netikėto. Pažinti žmogų, tą sudėtingiausią ir subtiliausią instrumentą, padeda menas. Meno galioje toji stebuklingoji lazdelė, kuriai prisi-lietus, žmoguje atbunda vienokie ar kitokie jausmai.

Aš - aktorius. Ir, manau, tuo viskas pasakyta. Žmonėms aš įdomus tik tiek, kiek įdomūs mano sukurti vaidmenys. Nes juose - didžiausia aktoriaus vertė, jo gyvenimo prasmė".

BOSTON, MASS.
KULTŪROS KLŪBAS

Gegužės 25 šio sezono paskutinis Kultūros klubo susirinkimas. Jame Lituanistikos instituto pirmininkas dr. Jurgis Gimbutas kalbėjo apie instituto paskirtį, sudėtį, atliktuosius ir numatomus darbus.

Simas Sužiedėlis painformavo, apie Lietuvos istorijos paruošimą. Kai mirė dr. Z. Ivinskis, kuris buvo apsiėmęs parašyti 3 tomų Lietuvos istorijos veikalą, tesusėję parašyti vos vieną.

Dr. Stasys Goštautas kalbėjo apie XVI amžiuje Lietuvoje gyvenusių ispanų poetą ir teisininką Ruizde Moros.

Etnografas Antanas Mažiulis kalbėjo apie archyvus ir bibliotekas, kuriuose yra apie Lietuvą ir lietuvius medžiagos.

Pirm. Vytautas Žiaugra pranešė, kad nauju Kultūros klubo pirmininku bus Ramūnas Kondratas.

COMMENTS ABOUT
GARSO BANGOS

Continued from page 8

(as opposed to seeing a 45-second clip of someone screaming non-negotiable demands on the 6:00 P. M. news), and hopefully begin to understand his neighbors. The people involved in the Lithuanian Media Collective, who produce Garso Bangos, have consistently produced an interesting, informative, high-quality program reflecting their enormous pride in their Lithuanian heritage.

Now they have received national recognition for their efforts, by receiving one of the most important awards in broadcasting. This Merit Certificate Major Armstrong Award is a public acknowledgment of the excellence of the work of the Collective. We here at the station are deeply grateful to them for winning this award for themselves and for the station. But more important, we are proud of them for the fresh, bright, intelligent, imaginative, and above all, educational program that lives up to our highest hopes of what W BUR can do.

Sincerely,
BONNIE CRONIN
Program Director

ANŪPRO BĖDOS

Aną šeštadienį Stuko radijo laidoje Anupras su draugais iš savo rūšio, špilkuodamas mūsų kasdienybės ipročius ir įvykius, ėmė guostis, kad jis nesupratęs straipsnio, Romo Viesulo paroda, atspaus-to Vienybėje, įvadinės pastraipos. Nesuprastą pastraipą Anupras paskaitė. Iš jo skaitymo buvo aišku, kad jis tikrai nesupranta, ką skaito. Niekas nuostabaus! Reikėtų stebėtis, ir būtų maloni staigmena, jeigu Anupras aną pastraipą būtų supratęs... Savo paguodai jis mano, kad ir kiti tos pastraipos nesuprato. Taigi, kaip toj žemaičių patarlėj: kuo pats kvėp, tuo ir kitą tep.

Deja, čia apšnekėta Anupro nesėkme jo ir jo draugų bėdos nesibaigia: jie savo bukas nosytes kaišioja ir ten, kur jos visiškai nieko nepajėgia suuoti. Anupro rūšio kolektyvas, pradėjęs šnekala apie dailės parodas, užkliuvo už paveikslo, vienoj parodoj laimėjusio \$1,000 premiją. Na, ir prasidėjo paveikslo aptarimas! Anupro rūšio standartais vertinant - niekam kitam nepasiekiamo lygio intelektualinė diskusija. Girdėjosi balsai, lyg girgždančios durys, vienoj tonacijoje:

- Koks ten paveikslas, koks ten kūrinys? ...
- Sutepta drobė!
- Dryžuota paklodė!
- Įrėmintą paklodė!
- Ir už tokią paklodę skirti premiją! Ir dar \$1,000! ...

Tokiais rafinuotais argumentais remiantis, buvo nuspręsta, kad premijuotas paveikslas nėra joks dailės kūrinys, o tik įrėmintą paklodė.

Tačiau mūsų bendruomenėje atsirado tipų, kurie nesuprato tos rafinuotos, dailės kūrinį aptariančios diskusijos iš Anupro rūšio, ir ją vertino kitais standartais - neanūpriškais. Vieni ją laikė giliausio nuosmukio pliurpalu, kiti - beskone ignorantų autoreklama.

Kuo čia pagaliau dėtas paveikslas ar jo autorius, jeigu dailininkų Jury komisija, Anupro nuomone, buvo tiek žiopla ir paskyrė premiją įrėmintai paklodei! Kita komisija tikriausia būtų kitaip sprendusi, ir premija, gal būt, tektų iš kokio senamiesčio nuterliotai gatvei ar užkampui. K.

"Penkioliktasis derlius" - Chicagos Aukšt. lituanistikos mokyklos metraštis buvo pristatytas gegužės 18 d. Jaunimo Centre įvykusiame pobūvyje.

Mokyklos direktorius ir metraščio globėjas ir J. Masionis supažindino pobūvio dalyvius su metraščio redaktorais ir jo turiniu. Tai jau iš eilės penkioliktas metraštis, gražiai išlaikęs tradiciją. Kalbėjo metraščio redaktoriai, papasakodami apie savo darbą. Ateinančiais metais mokyklai sueis 25 metai. Norima ir ta proga išleisti metraštį su mokyklos istorija. Metraščio leidimui daug padėjo Tėvų komiteto narė metraščio reikalams Irena Pemkienė, surasdama leidiniui mecenatus. Kadangi ji ir toliau liko dirbti Tėvų komitete, tai tikimasi, kad padės surasti mecenatų ir sukaktuviniam leidiniui finansuoti.

SLA RUOŠIASI 58-AJAM SEIMUI Boston, Mass.

SLA 58-ajam Seimui Rengti Komiteto pirmininkas SLA vice-prezidentas Aleksandras Chaplikas

Daugiausia dirbuojasi: dr. Algirdas Budreckis, Aleksandra Baikienė, Antanas Andriulionis, Alfonsas Baika, Mykolas Gofensas, Mykolas Klimas, dr. Anthony L. Kapochy, Aleksandras Chaplikas, Regina Baikaitė, Lorraine J. Harris, Edward Strazdes, Monica Plevock, Mrs. Katherine Namaksy ir eilė kitų.

Komitetas leidžia SLA Programos Knygą, kurioje bus SLA Seimo posėdžių ir pramogų programa, taip pat sveikinimai bei skelbimai.

Edward Strazdes yra knygai ruošti komisijos nariu. Gamina ir jai viršelį.

Dr. Anthony L. Kapochy pranešė, vadovauja banketui, kuris įvyks liepos 2 d. Jis įvyks Statler Hotel, Georgian Room. Bilietų kaina \$11.00.

Banketui gros Bostono apylinkėje geriausias lietuvių orkestras.

Antano Andriulionio vadovaujamas komitetas - Monica Plevokienė, Victoras Thomas, Aleksandras Chaplikas ir jis pats vadovauja susipažinimo vakarui liepos-July 1

d., 7 v. v., Lietuvių Piliečių Klubo salėje So. Bostone.

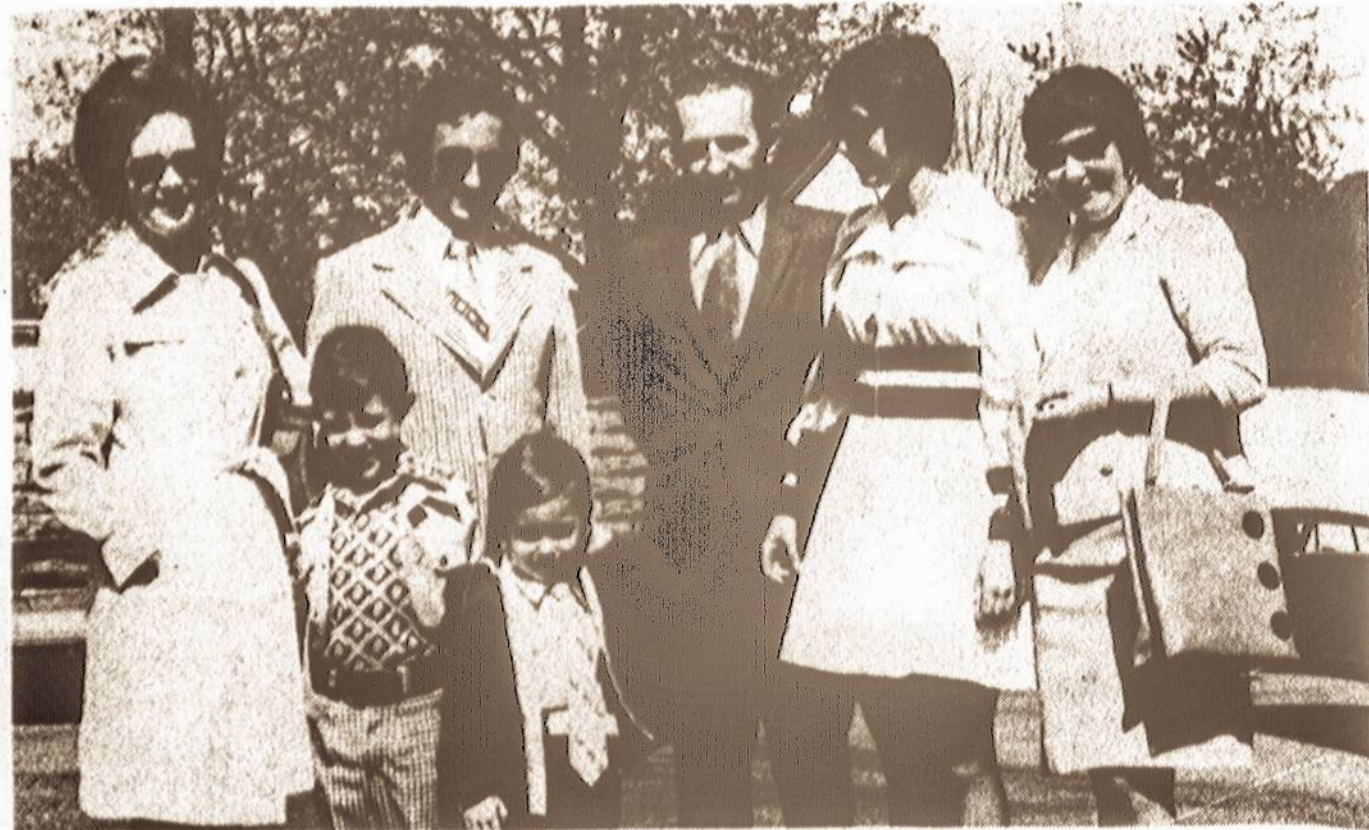
Delegatai ir jų žmonos kviečiami dalyvauti nemokamai.

Mykolas Gofensas ir Mikas Klimas. Brockton, Mass. lietuvių kolonijos atstovai komitete dirbuojasi, rinkdami programos knygelei sveikinimus.

Seimui ruošti komitetas prašo atvykstančiųjų į SLA Seimą delegatų ir svečių bilietus užsisakyti pas dr. Antaną Kapochy, 517 East Broadway, So. Boston, Mass. 02127. Tel. (617) 268 2660.

Mrs. K. Namaksy rūpinasi delegatų ir svečių kambariais Statler Hilton Hotel ir kitose vietovėse. Daugiausia, atrodo, delegatų, o taip pat svečių bus iš Naujosios Anglijos visų Kuopų, žinoma, daugiausia iš Massachusetts, po kelis iš Connecticut, New Hampshire, Maine, Rhode Island.

Rašant šį pranešimą, Centrui Kuopos yra jau prisiuntusios 120 mandatų. Taigi, jau dabar aišku, kad SLA įsteigė dr. Jono Šliūpo vardo 88 m. sukaktuvinis 58-asis Seimas Bostone liepos 1-4 bus gausus!

Inž. E. Jarašūnas su šeima iš Los Angeles, Cal. vykdamis į Europą ir į Lietuvą, buvo sustojęs Clevelande pas gimines J. R. Nasvyčius. Čia antra iš dešinės dukterė Vilija ir Jarašūnų sūnūs Arvydas ir Ramūnas.

V. Bacevičiaus nuotr.

KRĖVĖS LITERATŪROS PREMIJA

Montrealio lietuvių Akademiniis sambūris šįmet skiria dešimtąją Vinco Krėvės literatūros premiją už geriausią 1972-1973 metais išleistą lietuvių grožinės literatūros knygą Vakarų pasaulyje.

\$500 vertės Vinco Krėvės literatūros premija skiria ir organizuoja Montrealio lietuvių Akademiniis sambūris. Iškilmingas premijos įteikimas numatomas š. m. spalio 5 d. Montreal, Que., Kanadoje.

Vadovaujantis premijos statutu Krėvės premija negali būti skiriama knygai, jau atžymėtai kokia kita premija ar laimėjusiai literatūrinį konkursą.

Knygą dešimtajai Vinco Krėvės literatūros premijai atrinks ir balsų dauguma nuspręs penkių asmenų juri komisija, kurios sprendimas

yra galutinis. Juri komisijos sudėtis bus viešai paskelbta vėliau, kai savo atstovus juri komisijon paskirs Lietuvių Rašytojų Draugija ir Lietuvių Bendruomenė.

1972-1973 metais išleistųjų knygų autoriai ir leidėjai yra prašomi Akademiniam sambūriui atsiųsti po 5 (bet nemažiau dviejų) egzempliorius Krėvės premijai kandidatuojančių knygų. Gavus po 5 egz. kandidatuojančių knygų, juri komisijos darbas būtų daug našesnis ir lengvesnis. Negautas 1972-73 metais išleistas knygas, juri komisija jų gali ir visiškai nesvarstyti.

Knygos siųstinos Akademiniis sambūrio pirm. dr. Jūratei Cipli-jauskaitei-Tanner, 699 Victoria Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada.

TRUMPAI IŠ VISUR

Marija Rudienė, BALF centro valdybos pirmininkė, buvo nuvykusi į Washingtoną dalyvauti amerikiečių šalpos organizacijų, besirūpinančių kitų kraštų gyventojų šalpa, posėdžiuose. Jos lankymosi proga, Washingtone įsteigė BALF skyrių. Skyriaus valdybą sudaro: Antanas Vasaitis, pirmininkas, Elena Jurgėlienė, vicepirm., Barbora Darlys, sekr., Povilas Labanuskas, išdininkas. Į skyrių įstojo 13 narių.

Antanas Vaičiulaitis, gegužės 19 d. dalyvavęs Kultūros židinyje įvykusioje Vaižganto klubo popietėje, kurioje buvo apžvelgiama jo kūryba, savo kalbą užbaigė pasiūlymu, kad ateinantys metai būtų paskelbti Valančiaus metais. Kitais metais sueina 100 metų nuo Valančiaus mirties. Valančius buvo 19-ojo amžiaus lietuvių veiklos centrinis asmuo: pirmasis lietuviškos groži-

nės prozos kūrėjas, tautos švietėjas, jos blaivintojas ir vadas.

Prof. dr. Jokūbas Stukas po penkerių metų kadencijos, kaip Seton Hall universiteto, S. Orange, N. J., prekybos mokslo skyriaus direktorius, nuo birželio 1 d. paskirtas to universiteto Tarptautinės prekybos instituto direktorium.

Universiteto vadovybė siūnčia prof. Stuką liepos mėnesio pabaigoje į Lenkiją išstudijuoti to krašto pardavimo ir tiekimo - prekybos sistemą.

45 VIEŠEJO LIETUVOJ

Gegužės 15 d. Trans-Atlantic Travel Service įstaigos Bostone organizuota 45 asmenų ekskursija viešėjo Lietuvoje. Jai vadovavo Leonas V. Rudžiūnas. Ekskursantai grįžo gegužės 29 d.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzianas, savininkas

MŪSŲ SPECIALYBĖ LIETUVIŠKA DUONA, PYRAGAI
VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS.

43-04 Junction Blvd.

Corona, Queens, N. Y. 11368

Tel. 779-5156

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY . MUTUAL FUNDS . INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudas, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirmumui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausių kitais reikalais, -- kreipkitės į

Joseph Andrutis - Tel. VI 7-4477

87-09 Jamaica Avenue

Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO
PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vak.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir
visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

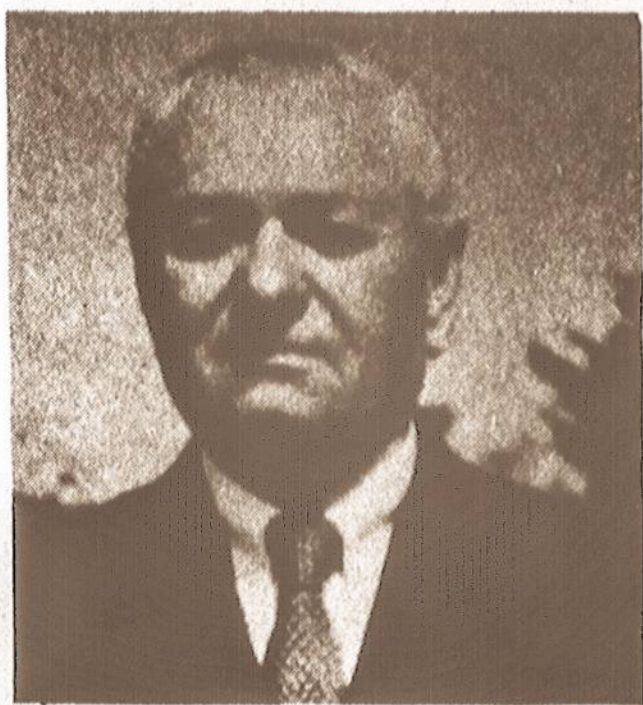
Pildomi miesto, valstybės ir federalinės
valdžios mokesčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

Mirė Stasys Petrash

Gegužės 16 d. Richmond Hill staiga mirė Stasys Petrash (Petraška), 75 m. amžiaus. Velionio palaikai buvo pašarvoti Garšvos koplyčioje. Gegužės 17 d. vakare atsisveikinti su velioniu susirinko didelis būrys artimųjų, draugų ir pažįstamų. Rožinį sukalbėjo kun. Pikturna. Palaidotas Cypress Hills kapinėse gegužės 20 d., dalyvaujant gausiam būriui newyorkiečių.

Stasys Petrash paliko žmoną Oną ir dvi dukteris. Vyriausioji dukra Konstancija, kurios vyras Buddy Greenspan yra sporto filmų ir TV produceris, šiuo metu dirba NBC radio kaip Women's feature redaktorė. Kita duktė, Martha, yra madų redaktorė prie French Book Shop

katalogo. Jauniausioji dukra Rozalija yra mirusi 1971. Lietuvoje liko Stasio brolio ir sesers vaikai.

Petrash gimęs Ūdrijos kaime, netoli Alytaus. Į Ameriką atvyko apie 1915 m. pas seserį į Worcester, Mass. Vėliau persikėlė į Brooklyną, kur gyveno jo kita sesuo. Vienu laiku Amerikoje gyveno net keturios jo seserys. Dabar jos jau mirusios.

Stasys, kuris pragyvenimą užsidirbti pradėjo avalynės pramonėje, visą laiką, iki išėjimo į pensiją 1962 m., dirbo pastatų dažymo srityje. Pradėjo pas svetimus, o vėliau pats susiorganizavo savarankiškai.

Petrash su žmona Ona išgyveno 46 metus, tame tarpe apie 20 metų East New Yorke ir 26 metus - Richmond Hill, kur jų namų vaišingumą yra patyrę nemaža newyorkiečių, nes Petrašiai dalyvavo lietuviškoje veikloje.

Stasys priklausė šv. Jurgio draugijai, buvo Lietuvių Piliečių Klubo nariu, taipgi (kartu su žmona) ilgametis SLA 38 Kuopos narys. Lankydavosi įvairiuose New Yorko lietuvių parengimuose. Daugelis newyorkiečių, tiek vyresniosios kartos, tiek jaunesnių, Stasį prisimins kaip draugišką, paslaugų ir nuotaikingą tautietį.

Tegul bus jam lengva Amerikos žemė. Prie gausių Užuojautų Stasio Šeimai jungiasi ir Vienybė, kurios skaitytoju jis buvo ilgus metus.

Kai visi buvo gyvi: Ona ir Stasys Petrašiai su savo dukromis (iš k. į d.) Martha, Konstancija ["Cappy"] ir Rozalija, mirusi 1971 m. Mirus tėvui, motinai daug padėjo ne tik dukros, bet ir zentai. Rozalijos vyras George Schmidt Petrašiui buvo kaip sūnus.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

DAVENPORT 6-1658

ESTABLISHED 1941

Kodis Funeral Home

63-06 FLUSHING AVE.
MASPETH, NEW YORK

AUGUST W. KODIS

EDWARD A. KODIS

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

Alice's Florist Shop

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454; Vakare 738-1946.

ČIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVergreen 2-6440

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

Long Island Lietuvių Piliečių Klubo metinė gegužinė-piknikas įvyksta sekmadienį, birželio 9 d., Hungarian (vengrų) salėje ir sodyboje, 22 Ocean Ave., Lake Ronkonkoma, N. Y. Pradžią 2 val. po pietų. Visi kviečiami dalyvauti.

Jonas Kreivėnas, buvęs Sibiro tremtinys, kuris neseniai iš Lietuvos atvyko pas savo šeimą į Philadelphia, birželio 9 d. skaitys paskaitą New Yorke Simo Kudirkos vardo šaulių kuopos metinėje šventėje. Pradžią 4 val. popiet Kultūros židinyje. Paskaitininkas papasakos apie Sibirą, lietuvių vergų stovyklose ir kt.

Woodhaveno LB valdybą išrinkti šie asmenys: pirm. A. Balsys, vicepirm. G. Mikalauskas, sek. B. Bobelis, išd. Vl. Jasinskas, jaunimo reikalams - R. Vebeliūnas, kultūriniam reikalams - E. Mickeliūnienė, visuomenės reikalams - Vyt. Jurgėla, spaudos informacijos reikalams - S. Liaukutė, švietimo reikalams - G. Ridikas, ypatingiems reikalams - V. Gintautas.

New Yorke Ramovėnai, kurie kasmet lanko savo narių kapus, šiame juos aplankė šeštadienį, birželio 1 d. Po pamaldų už mirusius ramovėnus, visi organizuotai aplankė Cypress Hills kapines.

Vitas Travel Service, Vyto Gerulaičio kelionių biuras, atidarytas gegužės 31 d. gražiu priėmimu jo esantiems ir būsimiems keliauto-

jams. Šis kelionių biuras yra šiuo metu tirščiausiai gyvenamoje lietuvių dalyje - Woodhavene. Jo adresas: 94-10 Jamaica Avenue, Tel. 847-5522. Gerulaitis yra žinoma teniso žaidėjas, savo laiku buvęs Pabaltijo teniso meistras. Dabar jo sūnus, taipgi Vitas, skinasi laurus Amerikos tenisininkų pasaulyje. Gerulaitis turi gerą patyrimą kelionių organizavime, jis ilgai dirbo su Trečiuoju kelionių biuru, o vėliau su LITO investavimo bendrove. Šalia kelionių organizavimo, Gerulaitis užsiima ir apdraudos bizniu.

Prel. Balkūno pagerbimui, kuris įvyks Kultūros židinyje birželio 23 d. 5 val., stalus ir pavienes vietas reikia užsisakyti iki birželio 12 d. pas V. Padvarietį, 87-40 127th St., Richmond Hill, N. Y. 11418. Rengėjai sako, kad kas liks nuo parengimo išlaidų, bus paskirta pagaminti filmui apie prel. Balkūną.

40 išregistravo vykti trečiojoje Lietuvos vyčių ekskursijoje ir maldininkų kelionėje į 5 Europos kraštus. Kelionei vadovauja prof. dr. J. Stukas. Iš New Yorke išvykstama birželio 27 d. Grįžta liepos 12 d. Vokietijoje ekskursantai duos specialią programą Vokietijos lietuviams Vasario 16-tosios gimnazijoje. Programą atliks akt. Vitalis Žukauskas.

Aplankys keturias sostines - Brouxelles, Paryžių, Madridą ir Lisaboną, Marijos šventovę - Liurde, Fatimoje ir Zaragozų, Ispanijoje.

Solistas Liudas Stukas dainuoja Moterų Vienybės 40 m. sukaktuviniame bankete. Jam akompanuoja Algirdas Kačanauskas.

Visos nuotraukos S. Narkėliūnaitės

MOTERŲ VIENYBEI 40 METŲ

Kiekvienais metais Moterų Vienybė rengia tradicinį savo pavasario balių, bet šių metų parengimas buvo ypatingas, nes sukaktuvinis. Savo 40 metų sukaktį organizacija šauniai paminėjo Kultūros židinyje gegužės 18 d. Dalyvavo per tris šimtus asmenų. Pradžioje buvo sukaktuvinė programa, o vėliau vaišės ir šokiai.

Minėjamą atidarius pirmininkei Elenai Andriūšienei, JAV ir Lietuvos himnus sugiedojo Liudas Stukas, akompanuojant Algirdui Kačanauskui. Toliau organizacijos veikėja ir viena pirmųjų narių, Paulina Šimėnienė, apžvelgė praeities veiklą.

Moterų Vienybė suorganizuota 1934 m. spalio 19 d. Iš pirmųjų steigėjų, kaip Šimėnienė pabrėžė, tebėra gyva tik Ieva Trečiokienė, kuri, deja, dėl nesveikatos negalėjo į šį paminėjimą atsilankyti. Organizacijos tikslas - veikla kultūros, labdaros srityje ir savitarpyje.

Per savo keturiasdešimt metų veiklos laikotarpį Moterų Vienybė įsigijo nuopelnų įvairiose srityse. Yra siuntusi paramą Lietuvon nukentėjusiems nuo potvynio, aukojusi našlaičiams, ginklų fondui, stipendijoms, Klaipėdos ir Vilniaus krašto lietuviams remti ir kt.

Karo metu Moterų Vienybės narės talkino kovojančiai Amerikai, mezgė kariams kojines, lankė pirmosios pagalbos kursus. O pokario metais plačiai reikėsi, padedant Vokietijoje gyvenusiems pabėgėliams: organizavo ir siuntė jiems maisto ir drabužių siuntinius, talkino BALFui, pasitikdavo imigrantus uoste ir padėdavo jiems įsikurti.

Kaip organizacija, Moterų Vienybė visada yra dalyvavusi jungtiniuose Didžiojo New Yorke lietuvių komitetuose, rengiant kokius nors didelius renginius, kaip pavyzdžiui, dviejose Pasaulinėse Parodose (1939 ir 1964-65 metais), Dariaus ir Girėno paminklo statyme ir kt.

Šiuo metu organizacijos veikla labiau ribojasi labdaros sritimi ir savitarpio bendravimu.

Ši Šimėnienės apžvalgos pirmininke Andriūšienė pakvietė prie scenos šiame pobūvyje dalyvausias pirmąsias Moterų Vienybės nares. Tai buvo Ona Daukantienė, Balkūnienė, Budraitienė, Helen Kulber, N. Kulbokienė, I. Mokolainienė, P. Šimėnienė ir A. Sinušienė. Joms visoms Sofija Kačinskienė prisegė

Kalba M. V. pirmininke Elena Andriūšienė.

po korsažą. Pristatyta ir valdyba, kurioje šiuo metu darbuojasi, šalia pirmininkės E. Andriūšienės, E. Bujokienė, Stuporienė, P. Šimėnienė ir E. Venienė.

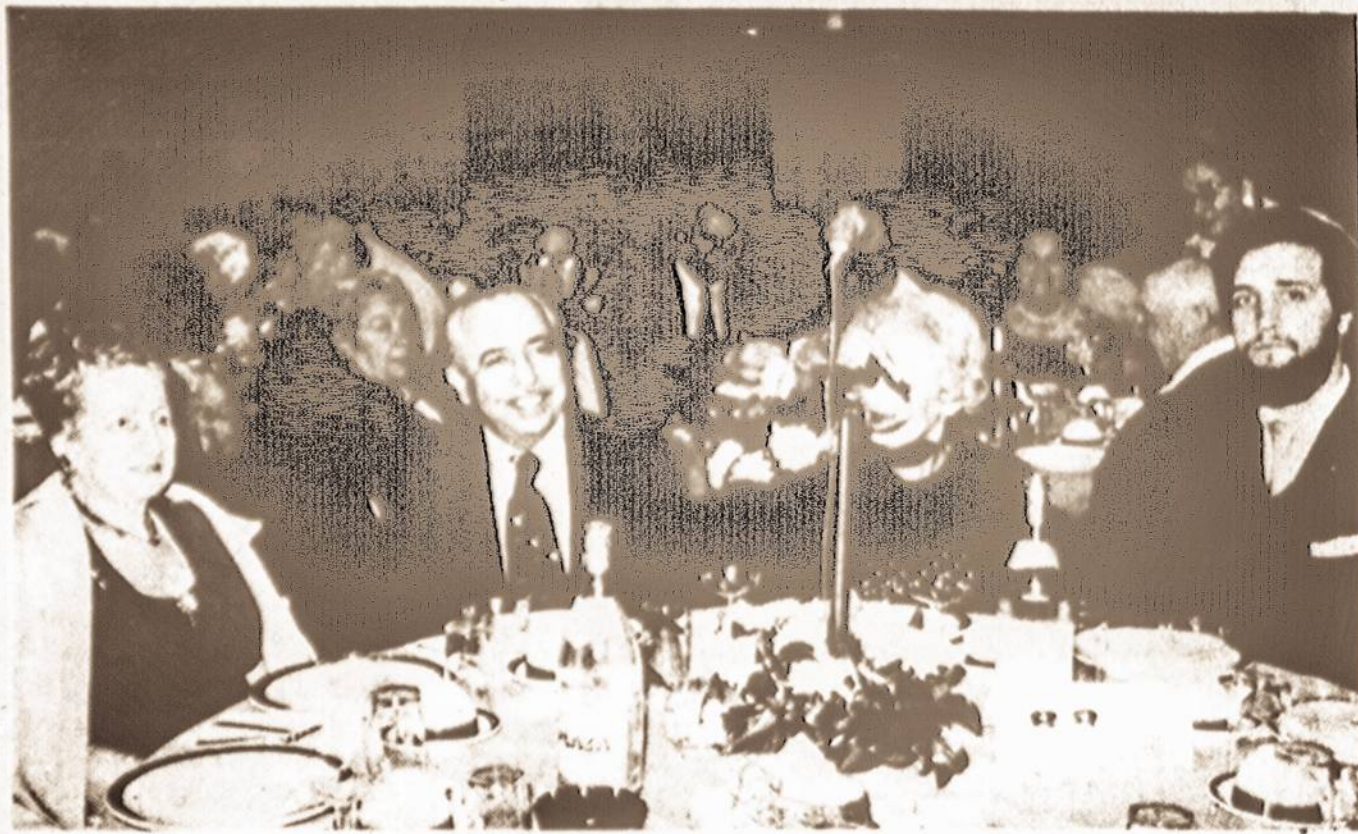
Ilgiausių metų organizacijai palinkėjo ją sveikines Lietuvos Gen. Konsulas New Yorke Anicetas Simutis, kuriam pačiam asmeniškai yra tekę matyti Moterų Vienybės veiklą nuo 1936 m.

Baliaus meninėje programoje buvo solistas Liudas Stukas, padainavęs, akompanuojant Alg. Kačanauskui, ir dramos aktorius Henrikas Kačinskas, meniškai paskaitęs rašytojo Jurgio Jankaus novelę "Mažas nesusipratimas".

Vakariene malda pradėjo Tėvas Paulius Baltakis, OFM. Vaišės ir šokiai užtruko iki vėlomos.

Kad būtų pilnesnė Moterų Vienybės istorijos apžvalga (to nepaminėjo P. Šimėnienė savo pranešime), reikia pridurti, kad Moterų Vienybė tikrovėje išikūrė laikraščiui Vienybei talkinti ir organizacijos kūrėjomis buvo Vienybės direktorių ir personalo žmonos ir jų draugės. Tarp tokių buvo pirmiausia Grāsilda Garšvienė, Marijona Strumskienė, Ieva Trečiokienė, E. Mikolainienė, V. Valukienė, P. Atkočaitienė. Vėliau: Buivydienė, P. Šimėnienė, U. Bacevičienė, Pr. Lapienė, Ona Valaitienė, dr. A. Šliūpaitė, K. Petrikienė ir kt. Ilgainiui organizacija nuo Vienybės nutolo, savo veiklą praplėsdama į kitas sritis. Nežiūrint to, Moterų Vienybės narės didžiumoje pasiliko Vienybei draugiškos.

VIENYBĖ, 1974 m. gegužės 31 d.

Sukaktuviniame bankete atsilankė ir Kultūros židinio kaimynas New Yorke valstijos Councilman Vito Battista, kuris čia matomas su savo kompanija.

Moterų Vienybės sukaktuviniame baliuje iš k. į d.: Br. Spūdienė, U. Daunorienė, T. Gervickienė, U. Kraus, O. Yozėnas, M. Vasilka, O. Kreivėnienė, E. Baltrūnas, S. Kreivėnas.